

SLOVENSKI NAROD

Izhaja vsak dan popoldne izvenredne nedelje in praznike. — Inserati do 80 petič vrst a Din 2, do 100 vrst a Din 2.50, od 100 do 300 vrst a Din 3, večji inserati petič vrsta Din 4.— Popust po dogovoru, inseratni davek posebej. — Slovenski Narod velja mesečno v Jugoslaviji Din 12.—, za inozemstvo Din 25.—. Rokopisi se ne vračajo.

UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO
LJUBLJANA, Knafličeva ulica šte. 5
Telefon: 31-22, 31-23, 31-24, 31-25 in 31-26

Podružnice: MARIBOR, Grajski trg št. 7 — NOVO MESTO, Ljubljanska cesta, telefon št. 26 — CELJE, celjsko uredništvo: Strossmayerjeva ulica 1, telefon št. 65; podružnica uprave: Kocenova ul. 2, telefon št. 190 — JESENICE: Ob kolodvoru 101 SLOVENJ GRADEC, Slomškov trg 5. — Poštna hranilnica v Ljubljani št. 10.351

Papež Pij XI. umrl

Zdravstveno stanje papeža Pija XI., ki se je v zadnjem času zboljšalo, se je včeraj nenadoma poslabšalo ter je poglavar katoliške cerkve kljub skrbni negi zdravnikov davi ob 5.30 izdihnil

VATIKAN, 10. febr. Papež Pij XI. je davi ob 5.31 umrl. Papež je bil do zadnjega pri zavesti in je še tik pred smrtjo dvignil desnico ter z rahlo kretnjo navzočim okrog svoje postelje, ki so se pogovarjali z njim, podelil zadnji blagoslov. Zakrament sv. oltja mu je podelil kardinal Lauri.

Papež je začel ob 3. zelo težko dihati in je že ob 4. bilo jasno, da je nastopila kriza. Zdravnik dr. Milan je skušal skupno z drugimi zdravniki nuditi mu pomoč, toda vsa sredstva so bila zaman. Ob 5.30 so bili pozvani v bolniško sobo državni podtajnik kardinal Pacelli ter člani papeževе rodbine.

V zadnjih urah so bili pri njem tudi dr. Ratti, tajni komornik msgr. Gonalone ter več drugih cerkvenih dostojanstvenikov. Tajni komornik je takoj javil cerkvenim oblastem smrt sv. očeta. V Vatikanu se je zbralo takoj večje število kardinalov, guverner Vatikana Serafini, državni podtajnik Pacelli in drugi.

VATIKAN, 10. febr. AA. Smrt papeža Pija XI. v Rimu vsi zvonovi cerkve sv. Petra. Še preden so prenehali zvoniti, je prišlo v Vatikan okoli 40 kardinalov, ki so deloma stalno v Rimu, deloma pa so se slučajno mudili v mestu. Kardinali so odšli v sobo, v kateri je umrl sv. oče ter so drug za drugim poklekili in mu poljubili roko. Nato je prefekt ceremonij kardinal Respighi izdal naredbo, da se telo sv. očeta obleče v duhovniško obleko. Balzamiranje bo izvršeno bržkone dva dni prej, preden bo položeno na mrtvaški odel in v cerkvi sv. Petra.

Vatikanske oblasti so takoj obvestile Mussolinija o papeževi smrti, Mussolini pa je obvestil italijanskega kralja. Rimski listi so objavili smrt sv. očeta v posebnih izdajah. Na ulicah se zbirajo velike množice ljudstva, ki govoriijo o smrti velikega cerkvenega poglavarja.

Kardinalski konklave se bo sestal 28. februarja, da izvoli novega papeža.

Achille Ratti, kakor se je pokojni papež imenoval pred izvolitvijo za 266. rimskega škofa, je bil rojen 31. maja 1857 v Desiju pri Milanu kot sin lastnika tkalnice. Po vplivu svojega strica duhovnika Rattija in svoje pobožne matere Terezije Gali se je posvetil bogoslovju ter je študiral v Desiju, Monzi, Milanu in kasneje v jezuitskem kolegiju Gregoriana v Rimu. Za duhovnika je bil posvečen po promoviranju v Gregoriana l. 1879 v Rimu. Leta 1882 se je vrnil v Milan za učitelja v semenišču. V svojih mladih letih je bil navdušen turist ter je prepelel tudi Materhorn. O svojih izletih po gorah je izdal tudi posebno knjigo. V Milanu je postal l. 1887 najprej skriptor, pozneje konservator in l. 1907 prefekt slovitve ambrosijske knjižnice. Tako je stopil na pot na

najvišje cerkveno mesto, ker je prišel v zvezo z vsimi uglednimi cerkvenimi učejniki, zlasti v Rimu. L. 1911 je bil imenovan tudi za podprefekta vatikanske knjižnice pod vodstvom p. Franca Ehrha iz družbe Jezusove, po odstopu Ehrha v oktobru l. 1914 pa ga je papež Benedikt poklical za njegovega naslednika v Rim.

Pozornost je zbudilo, ko ga je v aprilu l. 1918 postal papež Benedikt doslej kot prefekta vatikanske knjižnice in večnega znanstvenika, ne pa kot diplomata znanega za apostolskega vizitatorja na Poljsko, ki so jo imeli takrat zasedeno še Nemci. V tedanjih težkih razmerah je naletel na mnoge ovire, kakor hitro ni mogel ugoditi obem stranem. Ker je skušal v vseh okoliščinah ostati nepristranski, je marsikdaj zbudil nezadovoljstvo, med Poljaki

zlasti kasneje, ko je po ustanovitvi poljske republike prepovedal poljski duhovščini politično agitacijo v Zgornji Štezi. Medtem je bil meseca julija l. 1919 imenovan za papeževga nuncija v Varšavi ter obenem za titularnega lepanskega nadškofa.

Po smrti kardinala Ferrariaja v Milanu je postal meseca junija l. 1921 njegov naslednik. V Milanu je otvoril novo katoliško univerzo.

Za papeža je bil izvoljen kot naslednik Benedikta XV. dne 6. februarja l. 1922 ter si nadel ime Pij XI. Prvič po 52 letih po zasedbi Rima in cerkvene države po italijanskih četah ni podelil kot novoizvoljeni papež običajnega blagoslova »urbi et orbis« v notranjosti cerkve sv. Petra, temveč kakor v starih časih z zunanjega cerkvene balkona. S to prekinitvijo tradicije je hotel pokazati, da namerava nadaljevati politiko spravljalnosti med Vatikanom in italijansko državo, ki jo je započel še Benedikt XV. Prav tako je obrznil dotedanjega državnega tajnika kardinala Gasparija na njegovem mestu, kar je bil prav tako redek primer.

Vsebinski in cilj pontifikata Pija XI. označuje njegovo geslo: Pax Christi in regno Christi! Posebno mnogo pozornosti je posvečal vprašanju zopetne združitve rimske in pravoslavne cerkve, zlasti pa je znal zboljšati razmere med Vatikanom in Italijo. Po zaključitvi konkordata je bila 7. junija l. 1929 izvršena slovesna ratifikacija lateranske pogodbe med Vatikanom in italijansko državo, s čimer je bilo likvidirano od l. 1870 obstoječe stanje, v katerem se je smatral papež kot »jetnik italijanske krome v Vatikanu«. Tako je bilo po skoro 50 letih rešeno tako zvano »italijansko vprašanje«. Ob 50letnici posvečenja za duhovnika je papež prvič stopil na tla izven Vatikana, ki so bila priznana kot suverena last sv. stolca. Kmalu nato je prišlo do prvega obiska italijanskega kraljevskega para pri papežu. V



nedeljo so nameravali v Vatikanu slovesno praznovati 10letnico podpisa lateranske pogodbe ter je upal papež, da bo mogel te slavnosti še prisostvovati.

V dobi papeža Pija XI. so bili sklenjeni konkordati z Letonsko, Bavarsko, Poljsko, Litvo in Rusijo, nato pa z Nemčijo pod Hitlerjevimi vodstvom in z dunajsko vlado.

V svojih enciklikah je ponovno zavzel stališče glede na mednarodne dogodke ter pozival k pomoči trpečemu človeštvu, zlasti v Rusiji, pa tudi k skrbstvu za otroke in matere, pisal je o zakonih ter spregovoril tudi o mnogih drugih problemih časa. Novo pobudo je dal cerkvenemu in verskemu življenju z ustanovitvijo Katoliške akcije. Mnogo se je zanimal tudi za tehniko, saj je ustanovil v Vatikanu brezžično oddajno postajo, po kateri je govoril sam 13. februarja l. 1931 preko vseh oddajnih postaj sveta.

Franco zasedel Minorco

Del republikanskih vojakov se je rešil z ribiškimi ladjami in parniki

Port Mahon, 10. febr. br. Včeraj zjutraj se je pri Ciudadeli na zapadni obali otoka Minorca izkazalo pod poveljstvom polkovnika Rodrigeza 12.000 nacionalističnih vojakov. Na otoku je bila še šibka republikanska posadka, ki se seveda ni mogla uprati. Prišlo je sicer do manjših spopadov, kmalu pa se je del republikancev vdal, dočim se je drugi del vkrcal na angleško križarko »Devonshire«, ki je sprejela na krov več republikanskih političnih prvakov. Po poročilih z Minorce je prebivalstvo Francove vojske sprejelo precej sovražno in ni prišlo na ulice, ponekod pa so na vojaško čelo streljali. Red in mir sta bila kmalu vzpostavljena in so sedaj francovel absolutni gospodarji otoka.

Del republikanske vojske se je rešil tudi na ribiške ladje in parnike, ki so krenile proti obali republikanske Španije. Davi je v Marseilles priplula angleška križarka »Devonshire«, ki je pripeljala s seboj 450 republikancev.

Port Mahon, 10. febr. Prve čete generala Franca so se izkrcale na Minorco že včeraj ob 6.30 zjutraj. Kontakt med zastopniki republikancev in predstavnikom generala Franca je bil najprej vzpostavljen s svetlobnimi signali, s katerimi so sporočili republikanci da se ne bodo branili in da se bodo prostovoljno umaknili. V popoldanski urah je bil že ves otok v posesti Francovih čet.

Salamanca, 10. febr. AA. Izdano je uradno poročilo, da so nacionalne čete popolnoma zasedle otok Minorco. Republikanski voditelji so pobegnili v inozemstvo.

Francova vojska ob francoski meji

Paris, 10. febr. Včeraj so čete generala Franca dosegle do francoske meje. Tik pred francosko mejo so bili še zadnji manjši spopadi z republikanskimi četami, ki so štitele unik vojske, stik Francovih vojakov s francoskimi omejnimi četami pa je bil povsem korekten. Včeraj so v Geruelci nastale tri velike eksplozije. Okrog pol 2. ponoči so zletela v zrak tri ogromna skladišča municije. Kakor poročajo, je razdejal tudi ves kolodvor.

Perthus, 10. febr. AA. Ko so Francove čete prispale pri Perthusu do francoske meje, so trije generali Francove armade oddali peh h komandantu 26. francoske divizije ter se z njim prisrčno pozdravili. Pozneje je prišel še komandant navarskih čet general Solcaga. Ko se je general Sol-

caga vrnil na špansko ozemlje, so ga nacionalistične čete pozdravile z vzkliki »živela Francija! Francozi in Španci so bratje!«

Burg-Madame, 10. febr. AA. Snoč okoli 20. je republikanske čete zapustile zadnje postojanke na gorah v okolici Puigcerde ter z ogromnimi števili topov in veliko količino municije prešle v Francijo.

Perpignan, 10. febr. br. Potrjujejo se vesti, da so nacionalisti: zavzeli včeraj popoldne španski del mesta ter na obmejni vojašnici in carinarnici izobesili špansko nacionalistično zlato-rdečo zastavo. Republikanska vlada, ki je imela tam še v sredo zvečer poslednjo sejo, je tik pred njihovim prihodom zapustila španska tla. Z njo so odstopovali tudi vsi višji republikanski oficirji. Kakor vse kaže bodo nacionalisti v prihodnjih 48 urah prodri do meje tudi na vseh drugih prehodih.

Iz Port Boua poročajo, da je prišlo včeraj preko meje okrog 800 republikanskih vojaških tovornih avtomobilov s 10.000 vojak. 75 topovi in velikimi množinami drugih vojnih potrebščin. Tudi po železnici so prihajali včeraj ves dan tovorni vlaki z vojaštvom in vojnicami potrebščinami iz Katalonije. Pri Geruelci je včeraj prekorajilo mejo okrog 10.000 španskih republikanskih vojakov.

Medtem so nacionalistični oddelki zavzeli včeraj popoldne San Juan de la Abadesas severozapadno od Ripolla.

Katalonsko bojišče, 10. febr. AA. (Stefani): Vse katalonsko ozemlje ob francoski meji so zasedle nacionalne čete, ki so v zadnjih dneh ujele ogromno število republikancev ter zaplenile velike količine vojnega materiala. Republikanci so včeraj pogrnili v zrak tri vlake municije. Med Figuerasom in La Yunquera je bilo zajetih 34.000 republikanskih vojakov, ki se niso mogli pravčasno umakniti.

Negrin v Toulouseu

Toulouse, 10. febr. AA. Predsednik republikanske vlade Negrin se je včeraj v spremstvu zunanjega ministra Del Vaya in več drugih ministrov mudil v Toulouseu. Negrin ni hotel dati nobene izjave, češ da na francoskem ozemlju ne more dati političnih izjav.

Postani in ostani član vodnikove družbe!

Francosko-angleška vojaška zveza

Italijanski komentari o izjavi uradne »Informazione diplomatica«

RIM, 10. februarja. AA. (Stefani). Listi poudarjajo, da je poročilo, objavljeno v »Informazione diplomatica«, popolnoma razjasnilo italijansko mišljenje in stališče glede potrditve, ki ga je angleški ministrski predsednik Chamberlain dal o politični in vojaški zvezi Velike Britanije in Francije. Na drugi strani objavljajo poročila o francosko-angleških poskusih, da se saboira zmaga generala Franca in izgraja uspeh nove španije, Italija in Nemčija danes vesta, piše »Giornale d'Italia«, da sta Francija in Anglija sklenili vojaško zvezo in ne izključujeta možnosti, da bi se ta zveza razširila tudi na Zedinjene države. Pri vsem tem se Italija in Nemčija, zanašajo na svoje temeljne pravice, svoja sredstva in na svoja priateljstva, nikakor ne odrekata svojim zahtevam, ki so bile proglašene jasno in z zavestjo odgovornosti ter v imenu pravice. To pomeni, da bi

morali imeti ti dve nasprotni zvezi vojno kot zadnji izhod. Želimo, da bi bilo res, da bi bila francosko-angleška zveza le obrambnega značaja ter pričakujemo tudi praktične strani izvajanja politike »non- belli« med Veliko Britanijo in Nemčijo spremeljata z odprtimi očmi nejasne poskušaje za mednarodno sodelovanje. List dostavlja, da se ne more reči, ali je vse jasno, kar se tiče političnih odnosov med osjo Rim-Berlin in zvezo London-Pariz, kakor je v primeru vojaških odnosov. Glede španije n. pr. ni jasno, ali je pošiljanje angleške križarke na Minorco v skladu s francosko-angleški prizadevanjem, da se prepreči prihod Italijanov na ta otok, ali pa je to izgovor, da se omogoči Francozom in Angležem, da se vsidrajo na tem otoku.

Spor med Moskvo in Budimpešto

Izjava madžarskega poslanika v Moskvi

Budimpešta, 10. febr. AA. Madžarski poslanik v Moskvi Arnoti Junger, ki se je vrnil iz Moskve, je dal budimpeštanskemu dopisniku lista »Corriere della Sera« naslednjo izjavo:

Po izjavi madžarske vlade, da pristopa k paktu proti kominterni, me je Litvino povabil 2. februarja k sebi ter mi sporočil sklep sovjetske vlade, da ukine poslaništvo v Budimpešti, ker predstavlja pristop Madžarske k paktu proti kominterni napadalen čin proti Sovjetski uniji. Obvestil sem takoj Litvina, da je madžarski minister za zunanje zadeve Czaky že večkrat točno tolaščal sklepe madžarske vlade in da tudi zgoraj omenjeni sklep na noben način ne pomeni kaj sovražnega čina proti sovjetski državi ali vladi, temveč ima edino obtemben namen v zvezi z akcijo, ki jo komintern razvija na mednarodnem polju. Razen tega je pristop Madžarske k paktu proti kominterni jasen dokaz simpatij, ki jih Madžarska goji napram državam osi Rim-Berlin, katerih delovanje v Podunavju je bilo v zadnjih mesecih zelo plodno in srčno za Madžarsko. To delo, čigar

vrhunec je bila monakovska konferenca, je vrnilo Madžarski ozemlje in prebivalstvo, ki je bilo njeno. Navzlic tem podrobnim pojasnilom je sovjetska vlada ostala na stališču, da je bil pristop Madžarske k paktu proti kominterni izvršen pod pritiskom držav osi Rim-Berlin ter da zaradi tega sovjetska vlada vztraja pri ukinitvi sovjetskega poslaništva v Budimpešti. Na podlagi navodil, ki sem jih dobil od svoje vlade, sem takoj zapustil Moskvo. S čisto pravnega tališča moj odhod še ne pomeni prekinitev diplomatskih odnosov, ker ni bila izvršena vrnitev akreditivnih pisem. Za zdaj ni mogoče napovedovati razvoja dogodkov, ki bi prinesli kaj novega. Vprašanje je treba vsestransko proučiti ter bi bilo preuranjeno že zdaj prerokovati, kako se bo rešilo.

Zidje-inozemci v Bolgariji

Sofija, 10. febr. AA. Glede na glasove, ki so se razširili v tujini, da živi v Bolgariji 6.000 Židov-tujih državljanov, ugotavljajo uradno, da je v Bolgariji le 2.300 Židov iz tujih držav.

Politični ozornik

Misel o rešitvi hrvaškega vprašanja

Nedavno tega je napisal in izdal Alfonso Hribar, znani hrvaški javni delavec, brošuro »Jugoslavenska politika i hrvaško pitanje«. O knjigi so pisali že razni hrvaški in srbski listi. Zlasti zanimivo je 6. poglavje te brošure, ki vsebuje, kakor pisec sam pravi, »praktičen predlog za rešitev hrvaškega vprašanja«. Sarajevska »Jugoslavenska posta« objavlja vsebino tega poglavja in po njej posnemamo: »Mislim, da bi lahko razdelili državo, ne da bi to škodovalo njeni moči, na tri velike banovine: Slovenijo, Hrvaško in Srbijo. Slovenijo bi tvorilo današnje ozemlje dravske banovine, a banovina bi se delila v dve županiji — ljubljansko in mariborsko. Hrvaško bi tvorile savska, primorska in vrbaska banovina in delila bi se v tri županije — svrsko, primorsko in vrbasko. Srbijo bi tvorile ostale banovine. Vsaka banovina bi imela svoj delni zbor, ki bi v okviru državnih zakonov predlagal in sprejel specialne zakone. Državne zakone bi predlagala in sprejemala skupna jugoslavenska narodna skupščina v Beogradu. Državni jezik bi bil v Sloveniji evgeničina, na Hrvaškem in v Srbiji pa jugoslavenska, t. j. srbskohrvatski jezik in sicer ekvščina. Prepričan sem, da bi temu pravi Hrvati ne ugovarjali, saj se je ekvščina v govoru in pisavi posluževal največji Hrvat dr. Ante Starčević. Latinica bi bila uradno pisimo v vseh državnih in samoupravnih uradih. Liste in knjige bi lahko vsakdo poljubno tiskal v latinici ali cirilici. V dopisovanju s Hrvatsko ali Srbijo in s centralnimi oblastmi bi se morala tudi Slovenija posluževati jugoslavenskega jezika. Skupščina in senat bi se morala takisto pri dopisovanju posluževati jugoslavenskega jezika. S tem bi bila odpravljena današnja anomalija, da je človek v nepriliki, kako naj imenuje svoj jezik in smo — kakor za časa Avstrije — našli izraz »naš«. Zastava je jugoslavenska, ob nji pa se lahko svobodno vije hrvaška, srbska ali slovenska zastava. Prispevki za skupne državne posle bi se odmerili po številu prebivalstva in po površini banovinskega ozemlja, pri čemer bi se seve upoštevala tudi davčna moč. Bana bi imenoval kralj na predlog banovinskega zbora, ki bi stavil ternopredlog. Srbske, hrvaške in slovenske ministre bi takisto imenoval kralj na predlog srbskega, hrvaškega in slovenskega bana. Vse ostale uradnike in nameščence bi imenovala banovinska vlada.«

„Misel in delo“

Prva letošnja številka ta naše kulturne in socialne revije je pravkar izšla. Kakor vedno, ima tudi to pot bogato in pestro vsebino: Članki: Nove stvarnosti. — Dr. N. Radojčić: Uredjenje stare srpske države. — B. Borko: Evgeničina etika. — Jacques Kayser: Stranka »narodnega Franca«. — Obzornik: Nova taja nasprotij med vesilami (Dr. Branko Vrčon). — Notranjopolitični pregled (Verko). — Opera in koncertna sezona v l. 1938. (P. Sivic). — Jugoslavenski medicinski listi (Dr. A. Z.). — Ekstenza zagrebške univerze v Ljubljani v letih 1907—1909. (Fr. Ilešič). — Poročila: Kočevski zbornik. Razprave o Kočevski in njenih ljudeh. (O. F.) — Iz socialnopolitičnega slovtva (S. B.) — L. Altdrovandi Marescotti: Nuovi ricordi e frammenti di diario (L. Cermet). — Dokumenti: Londonski pakt. — Opozorjamo na izredno zanimivo poročilo Dr. Cermetja o knjigi »Nuovi ricordi e frammenti di diario. Nanaša se na borbo o pripadnosti celovške kotline na mirovni konferenci v Parizu. Naše interese je tu zastopal dr. Milenko Vesnić. V tem poročilu je objavljen Vesnićev govor, ki ga je imel 4. julija 1919, pred svetom četvorice — Wilsonom, Lloyd Georgeom, Clemenceaum in Orlandom, da prepriča plebišci na Korockem. Ta govor nam kaže dr. Vesnića v docela drugačni luči, kakor smo si ga svojetasno predstavljali. Vesnić je v polni meri storil svojo dolžnost in naša javnost ga je po krivici obsojala. — »Misel in delo« izhaja mesečno in stane na leto 60 din. Narodna se pošilja na upravo v Ljubljani, Gosposvetska cesta 4, l. Dolžnost vsakega naprednega in nacionalnega Slovenca je, da je naročnik te revije in da si oskrbi knjigo »Ob dvajsetletnici Jugoslavije«, ki jo je izdala in založila ista revija.

Trgovinski sporazum s Francijo

Paris, 10. febr. E. Trgovinska pogajanja med Francijo in Jugoslavijo, ki so se vodila v Parizu 12 dni, so s kratkem končala. Redakcija besedila po vstrankom končana in bo novi sporazum parafiran že danes.

Borzna poročila.

Curlh, 10. februarja. Beograd 10, Paris 11.685, London 20.89, New York 441.23, Bruselj 74.50, Milan 23.25, Amsterdam 237.75, Berlin 177.10, Praga 15.15, Varšava 83.50, Bukarešta 3.37.

Okrepitev ljubljanskega Aerokluba

Organizacija našega civilnega letalstva ima še veliko bodočnost

Ljubljana, 10. februarja
 Razvoj in okrepitev Aerokluba mora veseliti vsakogar, ki mu je pri srcu napredok našega, zdaj se tako skromnega letalstva, kajti AK daje največ stvarnih pobud in nudi lepah pogledov na delo, ki čaka še mnogih pozitivnih delavcev. Snopični občni zbor ljubljanskega krajevnega odbora AK nas je potrdil v veri, da ima organizacija našega civilnega letalstva še veliko bodočnost ter da jo vodijo razumni in požrtvovalni možje. Preteklo poslovno leto kluba je doba konsolidacije; organizacija se je notranje močno okrepila. Če bi bili ustvarjeni še potrebni finančni pogoji, bi bili njemu uspehi lahko še mnogo bolj, ker so že zdaj takoli zadovoljivi.

Občni zbor je vodil predsednik dr. F. Orel. Društvena dvorana Avtomobilskega kluba v Kazini je bila dobro zasedena. Predsednik je v svojem poročilu razložil, da po pravilih vodi posle krajevnega odbora občinski odbor (funkcionarji v obeh odborih so isti), a krajevni odbor mora imeti pred občinskim zborom občinski delegati za zbor občinskega odbora. To je bil tudi glavni namen snopičnega občnega zbora. Vendar so funkcionarji na njem podali podrobna poročila, predsednik se je pa tudi dotaknil smernic klubovnega delovanja, ki ga je stvarno ocenil z ugotovitvijo, da se je klub lani organizacijsko izpopolnil ter okrepil. Delovanje kluba se giblje v glavnem v treh smerih; deli se na tri sekcije: modelarsko, motorno in jadralno. Predsednik je razložil delo in uspehe posameznih sekcij ter poudarjal na najnujnejše potrebe kluba. Posebno je oteženo delo motorne sekcije, ker ima samo eno dyosedežno letalo («Fizik»), a potrebovalo bi najmanj tri. Sklenjeno je, da si bo klub kmalu nabavil eno dvoosedežno letalo domače konstrukcije za okrog 70.000 din, torej po zelo nizki ceni.

Kratko, a poudarjeno poročilo je podal tajnik A. Kepec. Razvoj klubovnega delovanja se kaže v naraščanju administrativnega dela in po številnih sejah. Pomisliti je treba, tudi, da izhajajo glavne pobude za delovanje krajevnih odborov v podezelskih krajih iz ljubljanskega kluba. Krajevni odbori delujejo na Jesenicah, v Kranju (sicer šele pripravljani odbor) in Kočevju, v Novem mestu. In Litiji se pa pripravljajo na ustanovitve krajevnih odborov.

Po blagajniškem poročilu (blagajnik M. Osana) sprevidimo, da je klubovo delovanje vzvezano z velikimi izdatki; motorna sekcija 60.213, brezmotorna 56.211, jadralna šola na Blokah 48.601, modelarska sekcija 17.727 in režijski stroški 11.146 din, medtem ko klub prejema le manjše podpore od osrednje uprave in še tiste neredno. Če bi klub ne imel dobrotnikov, ki delajo tako požrtvovalno, a tiho znanj, da o tem javnost niti ne zve bi se pač ne mogel lotiti toliko akcij vsaj s takšnim uspehom ne. Članarina je znašala le nekaj nad 7.000 din; klub šteje 241 članov. Čisto premoženje znaša 159.997 din.

Načelnik sekcije za naraščanje in modelarstvo prof. J. Ovsenek je podal obširno

poročilo o uspešnem delovanju podmladkov na solah ter lepem napredku naših mladih modelarjev. Lani je bilo ustanovljeno več podmladkov, tako da jih zdaj deluje na področju ljubljanskega občinskega odbora 8. V preteklem poslovnem letu so naši modelarji lahko merili svoje sposobnosti na mednarodnem tekmovanju z letalskimi modeli v Ljubljani. Naši tekmovalec so se udeležili tudi izbirnih tekmov za mednarodne tekme v Beogradu in na ljubljanskem veselju. Prirejani so bili tudi tečaj za vodje naraščajoč. Razen tega je občinski odbor poslal še enega člana na instruktorski tečaj v Beograd. Modelarji imajo lepo delavnico na I. državni realni gimnaziji; v njej je prirejeno 6 modelarskih tečajev. Predvsem se morajo zavežati direktorju dr. K. Kapurdu, ki jim je dal za delavnico prostor ter jih tudi dejansko podprl pri njihovemu delu. — Vseh podmladkarjev je zdaj že 367 na področju ljubljanskega občinskega odbora, kar tu di kaže, da je modelarska sekcija zelo delavna.

S posebno lepimi uspehi se lahko ponaša tudi jadralna sekcija. Njeno poročilo je podal znaní jadralni letalec Stane Raznožnik. V okviru jadralne sekcije so delovale naslednje jadralne skupine: Plonir, Stična, Dkaris matica, Ikarus I, Galeb Rusijan. Poljane in Janko v Ljubljani; Pulex, Poručnik Malgaj in Krugelj na Jesenicah, v Kranjski gori in Kočevju. — Solo jadralnega letanja je obiskovalo 172 učencev. Skupno je bilo 67 dni letenja in 1290 startov, kar znaša povprečno 19 startov na dan. Skupni čas letenja je znašal 9 ur, 35 minut in 50 sekund. Najdaljši polet s šolskim letalom je znašal 35 minut in 53 sekund. Položenih je bilo skupno 58 izpiztov, ki se dele po stopnjah tak: 26 A, 15 B, 11 C in en zvančič C. Na letalsko je bil tudi prirejen tečaj letenja v aeroplanski zapreji. — V primerci s prejšnjim letom je bilo lani več C izpiztov. Računajo, da bodo lahko dosegli na leto na Blokah do 150 izpiztov, ko bo jadralni center lahko služil v polnem obsegu svoje- mu namenu. Lani sta bili poslojji gotovi komaj ob koncu sezone, kar jih je zelo oviralo pri normalnem delu.

Čeprav je imela motorna sekcija le eno letalo, je vendar dosegla krasne uspehe. Ker je bil njen načelnik dr. S. Rape službeno zadržan, je njegovo poročilo podal predsednik dr. Orel. Vseh poletov je bilo 1378 in trajali so skupno 251 ur in 33 minut. Ker klub lani ni imel svojega pilotu, je večino teh poletov opravil dr. Rape, propagandnih, šolskih itd. To pač ni mala naloga za enega samega človeka, ki mora posvečati mnogo časa dan z dnem še službi.

Za občinski občni zbor, ki bo prihodnji četrtak, so bili soglasno izvoljeni 4 delegati: prof. Andrej Peter Hrbar, Nace Majdel in Ludvik Starč.

Svetovno prvenstvo v hokeju na ledu

V tolažilni skupini je Latvija premagala Jugoslavijo — Finalno tekmovanje se je pričelo danes

Včeraj se je končalo semifinčno tekmovanje za svetovno prvenstvo v hokeju na ledu v Curihu in Bazlu. Popoldne ob 15. sta v Curihu najprej igrali Češkoslovaška in Anglija. Navzočih je bilo 10.000 gledalcev. Zaradi toplogo vrmenta je bil led slab, kar je povzročilo mnogo padcev. Čehi so po skupni igri prekašali Angležje in so v 3. min. prve tretjine dosegli po Trojaku vodstvo v 10. min. druge tretjine pa je Maleček povzela na 2:0. Takoj po začetku zadnje tretjine je dobil češki vratar Modry močan strel v čelo in ga težko poškodoval. Igra je bila zaradi tega za četrt ure prekinjena. Čeprav je nato pri čehih nastopil rezervni vratar, so rezultata in izpremenil. Tekma se je končala z zmago Češkoslovanov z 2:0 (1:0, 1:0, 0:0), ki so s tem dosegli 3 točke kakor Nemčija in je bilo torej vprašanje drugega udeleženca v finalnem tekmovanju odvisno od izida večerne tekme med Kanado in Nemčijo. Ta tekma se je začela ob 20.30. Kanadčani so šele v tej igri pokazali, da upravičeno nosijo naslov svetovnega prvaka in so značajno nprečiakovano visoko 9:0 (2:0, 5:0, 2:0). Nemčija je torej zaradi slabše razlike golov izpadla, v finalu pa sta prišli Kanada in Češkoslovaška. Končno stanje v curiški skupini je naslednje: Kanada 6 točk (razlika golov 15:1), Češkoslovaška 3 (4:3), Nemčija 3 (2:10), Anglija 0 (0:7). Kanada je zmagala tudi v vseh srečanjih izločilnega turnirja.

V bazelski skupini je bilo najprej srečanje med Ameriko in Poljsko. Končalo se je z zasluženjo zmago prekomorov v razmerju 4:0. Zvečer j stledia se poslednja tekma te skupine med Švicco in Madžarsko. Tudi v tem srečanju je bil že v prvi tretjini težje ranjen švicarski vratar, a tudi dva druga igralca sta bila poškodovana. Švica je kljub temu zmagala sigurno 5:2 (3:1, 1:0, 1:1) in je, kakor Kanada, premagala vse svoje nasprotnike. V finalu sta prišli Švica in Amerika. Končno stanje bazelske skupine: Švica 6 (12:4), Amerika 4 (9:3), Poljska 2 (5:11) in Madžarska 0 (5:13).

V tolažilni skupini je v sredo zvečer Latvija premagala Jugoslavijo 4:0 (2:0, 0:0, 2:0). Naši igralci so igrali znatno boljše kakor naše izid. V Bazlu je Italija porazila Finsko 2:1. Tolažilni finale igra ta Italija in Latvija.

Finalno tekmovanje se je pričelo danes s srečanje parov je bilo šele pozno ponoči in raspored tekem se ni znan. Po novem doletju ne štejejo v finalu rezultati semifinla.

Prvenstvo GZSP v alpski kombinaciji

Gorenjska zimsko športna podzveza prirediteljstva dne 11. in 12. februarja dne 12. m. drugi del svojega tekmovanja in sicer v alpski kombinaciji, ki se bo vršilo na Črncem vrhu nad Jesenicami. Pokroviteljstvo

nad prirediteljstvo je blagovolično prevzel tehnični ravatelj KID g. dr. inž. Herman Klinar. Na Črni vrh je z Jesenic podrgno uro hoda, s Planine Sv. Križa pa je dosegel v pičle pol ure. Črni vrh je vsem smučarjem in planincem znan po idealnih smučarskih in divnem razgledu na Triglavsko veležorje.

Smučarsko zavetišče na Črncem vrhu, katero je last ASK »Gorenjca«, je s krozi vse leto oskrbovano in ima okoli 30 ležišč. Podzveza pričakuje v teh dneh mnogo gledalcev, ki bodo opazovali tekme v smučarskih hkih, ki je ena najbolj zanimivih panog smučarskega sporta.

Tehnično vodstvo podzveze se vsestransko pripravljata na to svojo zadnjo letošnjo smučarsko prireditel in posveča vso pažnjo na njen gladki potek.

Jutri in v nedeljo se bodo na Črncem vrhu zbrali razen Pračiča in Heima, ki sta v Zakopanem, vsi najboljši jugoslovanski smučarji. Zelo huda bo borba za prva mesta med Koblerjem, Znidarjem, Zvanom, Kleinom in drugim. Poleg starih bo nastopila dolga vrsta mladih, ki so njim že tesno za petami. V soboto (jutri) in v nedeljo vsi prijatelji sporta na Črni vrh, kjer boste opazovali eno najtežjih in najbolj zanimivih borb v tej sezoni.

Delavstvo Cankarjevemu spominu

Kranj, 9. februarja
 Po Cankarjevi proslavi na Ljudski univerzi je priredilo tudi delavsko kulturno društvo »Vzajemnost« v nedeljo v Cankarjevemu domu krasno proslavo ob 20-letnici smrti pesnika in pisatelja Ivana Cankarja. Spored je bil zelo obširen in treba je priznati, da so bile vse točke tako vzorno in dovršeno izvajane, da bi bile lahko za zgled marsikateremu kulturnemu društvu. Na lepo okrašenem odru, sredi katerega je bil postavljen doprni kip pisatelja, okoli katerega so stali v polkrogu člani »Vzajemnosti« je uvodno recitacijo Čuklovskega »Cankarjevo opravil mestoma sicer preveč patetično g. Franvst Anton. Naslednja točka sporeda je obsegala predavanje o Ivanu Cankarju, ki ga je predavatelj g. Ciril Štručelj omenjal predvsem kot vnetega zagovornika delavstva in govornik o pisateljevem političnem udeleževanju zlasti iz časov, ko je Cankar tudi sam aktivno posegel v politiko in tudi kandidiral na delavski listi pri državnozbornskih volitvah. Dotaknil se je tudi govora, ki ga je imel pisatelj v Mestnem domu o jugoslovanskem vprašanju, zaradi katerega je bilo tudi prepovedano nadalje delovanje del. kulturnega društva »Vzajemnost«. V kratkem, toda krepkem predavanju je g. predavatelj pokazal plodovito delovanje našega velikega pisatelja, ki mu je zavratna bolezen in pealkma omezo-

godila nadaljevanje uspešnega dela. Po predavanju je godba glasb. društva zagralske Zajčeve »Slava delcu in Cesar-Subučnikovo« Od Urala do Bajkala. Govorniški zbor ki je jako harmonično sestavljen, je izborno prednáhal is »Hlapca Jerneja« »Oče naš« in »40 let sem delal«. Tako izborno uvedbenega recitacijskega zbora v Kranju še dolgo nismo slišali. G. Vehovec smen kot dober recitator, je s globoko prepričevalnostjo čital iz »Zbranih spisov« »O domovina«. Kako živa je beseda Ivana Cankarja je dokazala ta recitacija. Iz zbirke »Mimo življenja« so odigrali člani dramake odeska »Vzajemnost« za oder prirejeno novelo »V temik in »Straž«. Godba je nato odigrala Gregorčvo »Vesela gmajna« in Scheu-Schöhner »Delavski pozdrav«. Zadnja točka sporeda je bila spoz recitacija g. Vehovca, ki je čital iz »Podob iz sanj«, »Konec«.

Tako se je tudi kranjsko delavstvo oddolžilo spomnu velikega pisatelja z dostojno proslavo, ki jo je poselilo veliko število občinstva, saj je bila dvorana skoro nabitno polna. Pri tem je treba predvsem meniti, da so delovalci skoro izključno delavci, ki žrtvujejo po napornem delu proste urice, da se predstavijo tudi s kulturnimi prireditvami. Grajati pa je treba brezobzirnost drugih društev, ki se niso spomnili Cankarjeve smrti niti s skromnimi prireditvami, pa tudi naše odre, ki niso uprizarjali v tem času Cankarjevih del.

Lep koncert

Ljubljana, 10. februarja
 Vokalni koncert Delavskega glasbenega in pevškega društva v Ljubljani se je vršil v sredo zvečer v dvorani Delavske zbornice. Zbor šteje 36 mladih — po večini delavcev — pevcev, ki so se pod vodstvom agilnega pevovodje I. Vračku oklenili z vsb ljubezno naše pesmi. Nočem analizirati zbora ne njegovih hib in vrlin, ker je šele v povojju, a že od lanskega nastopa kaže precejšen napredok. Uverjen sem, ako bo zbor nadaljeval svoje delo z isto vztrajnostjo in ljubeznijo kot je začel — o čemer ni nobenega dvoma — da bo v doglednem času zavzemal v Ljubljani eno izmed prvih mest. Tenor je sicer nekoliko šibak, drugače so pa barve ostalih glasov, čeprav šibke, vendar sliče in sorodne in to dela zbor homogen, da doni harmonično čisto.

Program je obsegal tudi dva tenorska solospesa, ki jih je prav z občutkom zapel g. Ruel. Tenorist je sicer tu še malo poznan, vendar se iz njegovega nastopa takoj spozna, da je pri pevskih nastopih doma. Zbor je pa izvajal 15 lažjih umetnih in narodnih pesmi. In to je popolnoma prav. Pevovodja Vračku računa z materialom, ki ga ima pred seboj in koliko lahko z njim doseže. Z lažjimi zbori uvaža pevcem veselje do pesmi, sam si s tem lajša delo, a tudi današnja publika je bolj dovzetna za lažje, harmonične zборе. S pesmijo, ki ni prikladna pevstvu, ga samo odvrtaš in mu ubijaš voljo do petja. S odvračali, ki je pretrda, si pač lahko zložiš zobe.

Mnenja sem tudi, naj bi se ne segalo po pesmih, ki so prevedene iz tujih jezikov. Saj imamo domače glasbene literature preko svoje mere.

Pravda za sadna drevesa

Brežice, 9. februarja
 Ze pred dvema letoma je nekdo ukral del posestniku Ivanu Janežiču iz Stare vasi na Bizeljškem iz njegovega sadovnjaka 34 mladih jablan, ocenjenih po 100 din, tako da je utrpel nad 3000 din škoda. Ker orožniki niso mogli izslediti tatu, je Janežič razpisal nagrado 1000 din za tistega, ki bi mu povedal kaj določnega o tatavih.

Na zapis je prejel anonimno pismo s povabilom, naj pride določnega dne po cesti proti Klancu. Ko je Janežič prišel na navedeni kraj, je prihitel preden iz koruze, kjer se je skrival, neznanec ter mu zbegan v naglici povedal, da so njegove jabolane zasajene na travniku posestnika Kšteljane v Kačkovcu.

Janežič si je ogledal zasajena drevesa pri Kasteljnu v spremstvu orožnikov ter ugotovil, da so v resnici njegova, češ da jih pozna po posebnem načinu cepljanja. Takoj potem je uvedel kazensko postopanje pri sreskom sodišču v Brežicah proti Kasteljnu, a je bilo na predlog državnega tožilca ustavljeno, ker ni bilo dovolj dokazov za tatvino. Tuda Janežič je nadaljeval po svojem zastopniku sam kazenski pregon, in sicer zoper Kasteljnova sina in njegovo mater, ker je medtem stari Kasteljan že umrl. Obtoženca sta se zagovarjala, da sta drevesa kupila v drevesnici v Klancu in Zagrebu. V smislu obtožnice je vodilo kazensko postopanje okrogno sodišče v Celju in pred dnevi je bila razprava pred sodnikom poedinem. Zaradi nesrečnih dovidev se je kazenski spis močno odebnil v dveh letih, a zdaj je konec pravdanja, ker sta bila Ana Kasteljan in njen sin obsojena, ona na mesec dni zapora in 300 din denarne kazni, on pa na 6 tednov zapora in prav tako na 300 din kazni, toda le pogojno. Janežič ima zdaj zadoščenje, ni pa seveda odškodovan in pravde so tudi drage.

Vlomi in tatvine

Ljubljana, 10. februarja
 V Laškem so imeli te dni zopet več zaporednih tatvin, pa tatovom ne morejo priti na sled. Najprej je bilo vromljeno v gostilno Fretze, kjer je bila ukradena razna moška obleka, več posteljnega perila, precej srajo in toploga zimskega perila z monogramom AF in nekaj drobitja. Prezretovi imajo nad 6000 din škoda. Naslednji noč je vromil veselo v gostilno Emilije Rosin in ukradel več steklenic konjaka, več škatel sardin, nekaj kosov salam usnjato torbo, 10 parov kromiranege jedilnega pribora, 8 malih žlic in več škatel cigare, v vrednosti okrog 2000 din. Tat je poskušal srečo tudi po drugih gostinah, kjer se mu pa vlomi niso posrežili. V Bukovci pri Smlednici je vdril vlomec ponoči v trgovino Mihaela Špenka in odnesel večjo zalogo cigare, 20 moških sraja, 5 škatel šokolade, 1 kg kave in 8 litrov špirita.

Orožniki iz Preddvorja poročajo o vromih v lovski kočce na Sv. Lovrencu in v kočce na Gradščem, kjer je bilo ukradenih več jestvin in lovski puška, modela Mausser-Hahle, kal. 9 mm. Kot vromilca zasledujoj nekega Ladjislava N., ki ima na vesti še več vromov in tatvin po vsej okolici Kranja in Tržiča.

V Travniku v kočevskem okraju je bilo omi dan vromljeno v hišo posestnika Alojzja Levstika. Vlomilec je vdril neopaženo v shrambo, odkoder je odnesel 25 kg masti, več kosov alanine in suhe svinjine, nato pa se je spopadel s sosedne prostore in ukradel nekaj obleke in perila, 4 m črnega blaga za žensko obleko, štato amerikalško uro, zlato verižico, dva zlata prstana in nekaj orožja. Posestnik Levstek ima blizu 3000 din škode. V Gotovljah v Savinjski dolini se je spizlal neki Lojze Belc v hišo posestnice Helene Onič in jo s samokresom prisilil, da mu je izročila 500 din. V Podčetrtku je bilo vromljeno v lekarno Avgusta Iskre, iz katere je vromilec odnesel srebrno uro znamke »Doxa«, okrog 150 din in pa okrog 120 zavrtkov morfijskega praška, v skupni vrednosti 700 din.

Posestniku Avgustu Frajznanu v Gacniku pa je tat odpeljal kravo, vredno 2500 dinarjev. Kakor so ugotovili orožniki, je tat gnal kravo proti nemški meji, kjer jo je najbrž prodal v kaki stranski vasi ali pa jo pretihotapil čez mejo.

Iz Kranja

— Nesreča. Poročili smo že, da so prepeljali v ljubljansko bolnico mesarskega pomočnika Klepeca Alojzija zaposlenega pri Batističu v Stražišču. Do nesreče je prišlo zgolj slučajno. Ko se je Klepec vračal domov se mu je veriga, s katero je bil prklenjen domači pes, tako nesrečno zamotala okoli nog, da je padel vznak na stopnicah pred glavnim vhodom in se težko poškodoval po glavi. Poškodbe so precej resne.

— Okrogni urad za zavarovanje delavcev priredi v nedeljo 2. t. m. ob devetih dopoldne v Smartinskem domu v Stražišču sklopitečno in kino predavanje o pomenu delavskega zavarovanja, preprečevanju nezgod, poklicnih obolenj in borbi proti jetiki. Priporočamo zavarovanim članom, kakor tudi delodajalcem, da se tega poučnega predavanja udeležijo.

— Vlomljeno je bilo v planinski koči gg. Dolenca in dr. Sempna nad Sv. Lovrencem na Storžicu. Dočim je bilo iz hišice dr. Sempna odnešeno le nekaj malenkosti in jedil. pa so si vlomilci temeljito ogledali Dolencovo hišico in pretaknili vse prostore in odnesli tudi lovsko puško, ki je sama vredna 7.000 din; le po naključju niso iztaknili dragocenega daljnogleda. Po pripovedovanju prebivalcev iz doline se da sklepati, da je vromil v kočico mladenič v črnih hlačah s športno čepico in suknoje temne barve, ki se je mudil v vasi in se zanimal za kočce. Verjetno je, da je isti zlikovec vromil tudi v kočce nad Tržičem. Orožniki so drznelo vromilcu na sedlu.

— Aeroklub »Naša krilca« vljudno vabi na ustanovni občni zbor, ki bo v nedeljo 2. t. m. ob 11. dopoldne v telovadnici gimnazije.

— Drevo bo predaval na Ljudski univerzi g. dr. Petrič o nalezljivih boleznih. Udeležite se zanimivega predavanja, ki ga bodo spremljale skioptične slike. Vstopnina 1 din.

Z Jesenic

SOKOLSKO GLEDALIŠČE

ponovi to nedeljo popoldne osmič in nepreklicno zadnjič

opereto „Erika“

Cene vstopnic znatno znižane. Zeleniške zveze na vse strani zelo ugodne!

— Planinski ples. Slovensko planinsko društvo podružnica v Radovljici, poverništvu Bled vabi vse prijatelje naših planin na »Planinski ples«. ki se bo vršil v soboto, dne 11. t. m. v prostorih Parkhotela na Bledu (Kazino). Začetek ob 8. uri zvečer. Vstopnina 10 din za osebo. Obleka promenadna ali turistična, vendar gorski čevlji nezaželni. Za dobro godbo, izvrstno zabavo, pristne pustne krofe, prvovrstno pijačo in dobro jedčo bo vsestransko preskrbljeno, zato vas k udeležbi kakor tudi vse prijatelje planin najvljudneje vabi Odbor SPD, poverništvu Bled. 68-n

— Predavanje dr. inž. Milana Vidmarja na Jesenicah. Na pobudo Društva nameštencev KID, bo v sredo, dne 15. t. m. ob 20 uri v Kazini na Jesenicah predaval vseučiliški profesor gospod dr. inž. Milan Vidmar iz Ljubljane o temi: Mehanizem vseirnja. To bo prvo predavanje našega velikega znanstvenika na Jesenicah. Pričakuje se zelo velika udeležba. Vstop je dovoljen vsakomur.

Iz Celja

— Obupno dejanje mladega delavca. V četrtak okrog 12.50 si je brezposelni delavec Radi Janežič, ki se je še pred nekaj leti živahno udeleževal v Celju kot nogometar, na travniku blizu piškove gostine v Čretu pri Celju zasadil nož v prsi in nato kljub težki poškodbi pohitel proti bližnji železniški progi, da bi se vrpel pod osebni vlak Celje—Šmarje, ki je takrat ravno vozil iz Celja. Vlak pa je že zdrdlal mimo, ko je Janežič pritekel do proge. Janežič se je zgrudil na tla. Kmalu je prispel reševalni avtomobil, ki je prepejalj obupanca v celjsko bolnico. Tik pred prevozom je še Janežič raztrgal posevilno pismo, ki ga je imel pri sebi. Dejanje je izvršil očitvidno zaradi nesrečne ljubezni.

— Umrl je v četrtak na Krekovi cesti 14 v starosti 75 let znani trgovec in posestnik g. Franc Batič, dolgoletni lastnik poslopja, v katerem je bilo do lani nameščeno mestno parno in kadno kopališče. Pogreb g. Batiča bo v soboto ob 16. iz hiše žalosti na okoliško pokopališče. V celjski bolnici sta umrli v četrtak 69letni posestnik Franc Iršič iz Ljubnice pri Vitanju in 21letna poljska delavka Justina Gradšnikova iz Loke pri Zidanem mostu.

— Skakalna tekma v Celju prelozeta. Skakalna tekma za prvenstvo Mariborskega zainakosportnega podzveza, ki bi morala biti v nedeljo 12. t. m. v Liscah pri Celju, je zaradi pomanjkanja mega prelozeta na nedeljo 26. t. m.

— Nesreča kolesarja. Te dni je padel 20letni dlnnar Franc Borinc iz Nove cerkve tako nesrečno s koleasa, da si je nalomil desmo roko v ramenu. Borinc se zdravi v celjski bolnici.

— C V zvezi s statistiko o umobolnih osebah v dravski banovini potrebuje mestno poglavarstvo v Celju podatke o umobolnih in duševno zaostalih osebah, ki so v domači oskrbi. Prebivalstvo naj prijavi vse umobolne ali duševno zaostale osebe, ki so v domači oskrbi, do 10. t. m. mestnemu fizikatu. Za ugotovitev boleznih zadostuje potrdilo lečečega zdravnika ali pregled na mestnem fizikatu.

Beleznica

KOLE DAR
 Danes: Petek, 10. februarja katoličani: Školastika
 DANAS NJE PRIREDITVE
 Kino Matica: 1. Moda 2. Sonja Henie »Polarna svetlost«
 Kino Slaga: Varšavska Citadella!!!, matineja »Na bulvaru« ob 14.30
 Kino Union: Križ ob potoku
 Kino Moste: »Ko topovi umolknejo« in »Kri ni voda«
 Združenje rezernih oficirjev občni zbor ob 20. v društveni sobi Kongresni trg 1
 DEŽURNE LEKARNE
 Danes: Dr. Piccoli, Tyrševa cesta 6, Hočevar, Celovška cesta 62, Gartus, Moste — Zaloška cesta.

Dzpod sita

V neki hiši tam na južni strani mesta so v prvem in drugem nadstropju štiri stanovanja, in sicer dve dvosobni in dve tvisobni. Za prvo dvosobno stanovanje brez komforta plačuje stranka 600 din mesečne najemnine. Druga stranka pa plačuje tudi za dvosobno stanovanje brez komforta 550 din mesečno. Tretja stranka pa ima tvisobno stanovanje brez komforta za 750 din mesečno.

Četrta stranka, ki je sestra nekega gošpoda, pa plača za tvisobno stanovanje s kopalnico in vsem komfortom 600 din mesečno. Poleg tega pa ta najemnica še oddaja eno sobo v podnajem, kar je v nekaterih hišah v splošnem prepovedano. Zato se drugi najemniki upravičeno vprašujejo, kje je enaka pravica za vse —.

Snežne razmere

Poročilo tujskopremetnih zvez v Ljubljani in Mariboru, SPD in JZSS z dne 10. II, 1939.

Kranjska gora 810 m: —4, sončno, barometer pada, 25 cm snega, pršič
 Rateče-Planica 870 m: —4, sončno, 35 cm snega, pršič, skakalnice uporabne
 Planica-Slatna 950 m: —2, sončno, 50 cm snega, pršič, drsalisce uporabno
 Planica-Tamar 1108 m: —3, sončno, 50 cm snega, pršič
 Peč-Petelinjek 1440 m: —3, sončno, 60 cm snega, pršič
 Dovje-Mojstrana 650 m: —2, sončno, 25 cm snega, srež
 Pokljuka 1800 m: —5, delno oblačno, 75 cm snega, pršič, na sončnih legah osrenjen
 Bohinj »Zlatorog« 530 m: —5, sončno, 15 cm snega, osrenjen
 Dom na Komni 1520 m: —4, sončno, 175 cm snega, pršič
 Dom na Voglu 1540 m: —5, sončno, 175 cm snega, pršič
 Dom na Kravcu 1700 m: —5, 70 cm snega, prisojno osrenjen, oosojno pršič
 Velika planina 1558 m: —5, 55 cm snega prisojno osrenjen, oosojno pršič
 Celjska koč 700 m: —4, sončno, 10 cm snega, srež
 Mozirska koč 1344 m: —8, sončno, 60 cm snega, pršič
 Senjorjev dom 1522 m: —5, sončno, 55 cm snega, pršič
 Ribnica na Pohorju 715 m: —1, 10 cm snega, srež
 Koča na Pesku 1332 m: —4, sončno, 70 cm snega, srež
 Peča 1654 m: —1, 60 cm snega, sren
 Rimski vrlece 530 m: —5, sončno, 15 cm snega, pršič

Naše gledališče
 D R A M A
 Začetek ob 20. uri
 Petek, 10. februarja: zaprto. (Gostovanje v Mariboru: Hlapci)
 Sobota, 11. februarja: Upniki, na plan! Izven
 Nedelja, 12. februarja: ob 15. uri: Snegulica. Izven. Globoko znizane cene od 14 din navzdol. Ob 20. uri: Trideset sekund ljubezni. Izven. Znizane cene od 20 din navzdol
 Ponedeljek, 13. februarja: Hlapci. Red B
 Torek, 14. februarja: zaprto
 Sreda, 15. februarja: Potovanje v Benetke, Premiera. Premiarski abonama
 O P E R A
 Začetek ob 20. uri
 Petek, 10. februarja: Gostovanje plesne skupine Devi Dja. Izven
 Sobota 11. februarja: Lohengrin. Red A
 Nedelja, 12. februarja: ob 15. uri: Sveti Anton, vseh zaljubljenih patron. Izven. Znizane cene. Ob 20. uri: Tosca. Gostovanje Vere Majdičeve in Josipa Goštica. Izven
 Ponedeljek, 13. februarja: zaprto

Sokol

— Sokolsko društvo Ljubljana II. priredi jutri ob 20. uri v telovadnici I. drž. realne gimnazije v Vegovi ulici telovadno akademijo, na kateri nastopijo vsi telovadni oddelki z novo navežbanimi točkami. Vabimo vse prijatelje, da akademijo v čim večjem številu posetijo. Zdravo!

Iz Murske Sobote

— Imena naših ulic. Ker se Murska Sobota vedno bolj razvija, je potreba, da dobe vse ulice svoja imena, nekatera sedanja imena pa so potrebna, da se zamenjajo z novimi. Pri tem želimo, da dobe ulice Murske Sobote, metropole našega Prekmurja, imena naših zaslužnih narodnih mož. Ta imena

DNEVNE VESTI

— Zborovanje učiteljskih društev JUU. Učiteljsko društvo JUU za srez Kozje bo zborovalo v soboto, 11. t. m. v ljudski šoli v Kozjem. Na dnevnem redu je: 1. Zapisnik, dopis, 2. poročilo predsednika, 3. predavanje »Ivan Cankar, ljudska sola in učiteljsko« (predava šolski nadzornik g. Albin Šprajc), 4. učiteljska samopomoč, 5. pripravniki in organizacija JUU, 6. biografsko poročilo, kot dodatek obnega zbornika, 7. slučajnosti. Z ozirom na važne teme, se želi, da učiteljsko polnoštevilo poseti imenovano zborovanje. Sresko učiteljsko društvo JUU za radovijski srez bo zborovalo v soboto 11. t. m. ob 9. uri dopoldne v ljudski šoli v Lescah. Poleg običajnih točk dnevnega reda je na sporedu predavanje ravnatelja Osrednjega zavoda za domačo obrt g. Boža Račiča iz Ljubljane, o temi »O domačih obrti«. Sresko učiteljsko društvo JUU za srez Kamnik bo zborovalo v soboto 11. t. m. ob pol 9. uri v Domžalah. Dnevni red: 1. situacijsko poročilo, 2. poročila društvenih funkcionarjev, 3. aktualna šolska vprašanja, 4. predavanje didaktičnega vodje bežigradske poskusne šole iz Ljubljane g. Rudolfa Kobilice: Problem učnih načrtov, 5. slučajnosti.

— Trgovinska pogodba s Francijo podpisana. Včeraj dopoldne je bila v Parizu parafirana trgovinska pogodba med Francijo in Jugoslavijo. Pogajanja so trajala mesec dni. Po novi pogodbi bo znašala vrednost našega izvoza s Francijo v tekočem letu 260 milijonov do 300 milijonov frankov, dočim nam je doslej Francija priznavala možnost aktivne v trgovinski bilanci z 20%, jo je nam z novo pogodbo povečala na 40%, tako da bomo za vsakih 100 milijonov našega izvoza v Francijo uvozili iz Francije za 60.000.000 blaga.

— Poročaja naše živine na sejmu na Beki. Na Reko prispje še ta mesec upravitelj zavoda za zunanjo trgovino dr. Petrovič, da uredi vprašanje ureditve prodaje naše živine na reškem sejmu, odnošno za reško cono. Naš izvoz živine preko Reke je v popolnem zastoj, tako da prihaja zdaj na reški sejmi samo madžarska živina.

— Kmetje zahtevajo izpremembo lovškega zakona. Zajci delajo kmetom pozni občutno škodo na polju in na sadnem drevju. Zato kmetje zahtevajo, naj bi se izpremenil lovski zakon. Nekateri občine imajo lepe dohodke od zakupa lovišč. Sadjarji predlagajo, naj bi se ta denar nalagal v poseben fond, iz katerega bi dobivali odškodnino ter sredstva za nabavo visokih ograj itd.

— Ureditve zagrebškega glavnega kolodvora. Letos spomlad se bo nadaljevalo z gradnjo pokritih peronov na zagrebškem glavnem kolodvoru, ki bo do konca leta končno urejen. Za vsa dela se je porabilo doslej okrog 2.000.000 din.

— Bolgarski list o slovenskem pisatelju Fr. Bevku. Teknik »Severna pošta« je začel izhajati pred tedni v Trnovem in v 3. številki je objavil zelo simpatičen članek o našem pisatelju Francu Bevku, ki goji že del časa med nami in Bolgari kulturne vezi. Prevedel je že mnogo del iz bolgarsčine in predvsem njemu se moramo zahvaliti, da smo spoznali zelo dobro bolgarsko mladinsko slovstvo. Bevku je tudi napisal dober potopis »10 dni v Bolgariji«, ki jo ocenjuje Stefan Mokrev v »Severni pošti« zelo ugodno ter naglašja, da se je Bevku z njo zasiral za vedno v srčih Bolgarov.

— Borza dela v Ljubljani šče: 15 železostrojarskih in 25 ključavničarskih orodničarjev za Kragujevac, 2 kovača za ladijska rebra, 2 kovača za ladijske plošče in 25 elektrovarilcev za Beograd, metlarja pokrivača in 2 kuharja za Ljubljano 3 hlapce in slašičarja za deželo in strokovnjaka za gradbo jezov in mlinov.

— Novi slovenski grobovi v Ameriki. Nagle smrti je umrl v Villardu Janez Zalar, star 61 let, doma z Iga pri Ljubljani. V Henrytettu je umrla Jožefa Štrukelj, stara 89 let, doma iz Roba pri Velikih Laščah. Pobrala je iz pljučnice. V Clevelandu je umrla Karolina Drašček, rojena Toffand, stara 74 let, doma iz Krške vasi. V Kansas City je umrla Marija Knavs, doma iz Srednje vasi pri Dragi. V istem kraju sta bili skupaj pokopani mati in hči Pavlina Štrbeno in njena hči omožena Fugina. V bolnici v Clevelandu je umrl Jernej Mišič, star 48 let, doma iz Gorjuš pri Domžalah. V Forest City je umrl Franc Žigon, star 52 let, doma iz Logatec.

— S svojim radijskim sprejemnikom boste imeli pravo veselje šele tedaj, kadar vam bo »Naš val« vodnik po velikem radijskem svetu. »Naš val« prinaša vsak petek sporede vseh evropskih radijskih postaj za naslednji teden ter izveček najboljših oddaj. Poleg zelo obsežnega programskega dela, ki obsega 18 strani, prinaša »Naš val« tudi obilo zanimivega branja. Najnovejša številka za prihodnji teden objavlja obširno poročilo o radijskih sprejemnikih v času, ko se vreme neprestano izpreminja in ko muhastost ozračja prevladi radijskim poslušalcem največ prazničnosti, dalje zanimiv podatek o južnoameriški ljubezni »No, in ona?« pisano rubriko »Radio in televizija« z najnovejšimi novicami iz radijskega in televizijskega sveta, poučni ozornik pod naslovom »Pri nas in po svetu« ter filmski pregled. »Naš val« je tudi zelo pestro ilustriran in je naš najboljši radijski tednik. Zahtevajte še danes brezobzorno na ogled najnovejšo številko, ki vam jo uprava takoj brezplačno pošlala. Mesečno naročnina stane samo 12 din, naroča pa se pri upravi v Ljubljani, Knaflijeva 4.

— Vreme. Vremenska napoved pravi, da bo v splošnem še stanovitno vreme, kasneje se bo bolj pooblačilo. Včeraj je znašala najvišja temperatura v Dubrovniku 16, v Splitu in na Rabu 15, v Saraju in Kumboru 14, v Mariboru 13,1, v Zagreju 11, v Beogradu 9, v Ljubljani 8,4, v Zagreju 7. Davi je kazal barometer v Ljubljani 772,2, temperatura je znašala —2,0, na aerodromu —5,6.

— Samomori Slovencev v Zagrebu. Na Zavratnici pri Zagrebu si je končal v sredo zvečer življenje kovaški pomočnik Fr. Gmajner iz Pragerskega, star 25 let. V Zagreb je prispel po opravkih. Na Zavratnici je skočil pod osební vlak in ko lesa so mu odrezala glavo. Pri njem so našli razglednico na kateri je napisano: Pošljim ti zadnji pozdrav iz Zagreba, na svidenje nad zvezdami. Očividno je hotel Gmajner poslati razglednico svoji prijateljici. Najbrž je šel v smrt zaradi nesrečne ljubezni.

— Nesreče. Pri delu v tiskarni je stroj pograbil knjigoveškega pomočnika Ivana Mohorja, stanujočega v Peričevi ulici in mu porezal prste na desni roki. — V Tacnu

je padla z drevesa 9-letna Frančiška Tomšičeva in si zlomila desno nogo. — V grodu se je ponesrečil 61-letni črnar Janez Javornik z Iga. Nabral je veje za brezove metle, pri tem pa padel z drevesa in si zlomil desno roko. — V bolnico so prepeljali tudi 7-letnega posestnikovega sinčka Pavla Kusarja iz Komende, ki je padel s klopi in si zlomil levo nogo v kolku.

— Iz Legije koroskih borcev. V nedeljo bodo redni občni zbori krajevnih organizacij Legije koroskih borcev in sicer: v Slovenskih Konjicah ob devetih dopoldne v deški šoli, v Novem mestu ob desetih dopoldne v kavarni tovariša Smole, v Zagradcu na Dolenjskem ob dveh popoldne v gostilni Orei. Istega dne bo tudi članski sestanek krajevne organizacije Jesenice v Mojstrani in sicer ob devetih dopoldne v gostinjskih prostorih tovariša Janka Kramarja. Jutri bo pa redni občni zbor krajevne organizacije Legije v Beogradu in sicer ob osmih zvečer v prostorih Prosvetnega društva, Jovana Rističa 34. Pozivamo vse članstvo iz območja navedenih krajev, da se občnih zborov ter sestanku polnoštevilo udeleže ter skupno manifestirajo za pravice bivših severnih borcev.

— 12. številka uradnega glasnika SU-ZORJA posvečena bolgarskemu socialnemu zavarovanju. Socialno politična revija »Radniška zaščita«, organ Osrednjega urada za zavarovanje delavcev, se peča navadno z zavarovalnimi in socialnimi problemi našega delavstva. Zdjaj je izšla 12. številka njenega 20. letnika in s prijateljskim presenečenjem so jo pozdravili številni prijatelji našega sšibljanja z Bolgari, ker je posvečena socialnemu zavarovanju v Bolgariji. Posebno pozornost zlasti zasluži uvodni članek, napisan v uredništvu revije, pod naslovom »Za sodolovanje socialnega zavarovanja Bolgarije in Jugoslavije. Predgovor je pa napisal bolgarski minister industrije in dela Ilija Kožuharov. Članke so prispevali po večini Bolgari. Številko je uredil Branimir Haberle.

— Izgubljen dragocenošči. Sidonija Steinerjeva iz Slov. Bistrice je izgubila platnast prstan s 4 briljanti in vrednosti 10.000 din. Najditelja še niso mogli izslediti. Rozalija Nendi iz Celja pa je prijavila, da je izgubila pred dnevi uhan s 14 briljanti, vreden 8000 din.

— Tragična smrt žetne deklice. V zagrebški bolnici je umrla včeraj ponoči Zlatica Barica Novič. Doma se je sukala okrog štedilnika in nenakrat se ji je vnela oblekca. Starši so ji sicer hitro priskočili na pomoč, vendar je pa dobila tako težke opekline, da je čez nekaj dni v bolnici izdihnila.

— S kolom ga je ubil. V Granešinskih Novacih pri Zagrebu sta se sprla v sredo zvečer trgovski potnik Pavel Budisavljevič in kmet Peter Smrček, znan v domači vasi kot hud razgrajec. Prisel je izzavlat Budisavljevič in ko je slednji stopil iz svoje hišice je nameril nanj samokres. Budisavljevič je pa pograbil kol in ga udaril po glavi tako močno, da je kmalu izdihnil. Budisavljevič se je sam javil orožnikom.

— Strašna smrt treh otrok. V Batajnici blizu Zemuna se je pripetila v sredo strašna nesreča. Delavec v tovarni Ikarus Iv. Vician je odšel zjutraj na delo, njegova žena je pa stopila v bližnjo trgovino. Tako so ostali trije otroci sami doma. Igrali so se z vžgalicami in vnela se je slamnjača na postelji. Ko se je mati vrnila so bili že vsi trije otroci mrtvi.

— Zločin opuščenega delavca. V Stanišiču pri Somboru je bil opuščen iz tovarne delavec Milan Velič. Po odpustu je prišel v pisarno gospodarjevega sina Antona Veličiča in ga zabodel z nožem v trebuh, tako da je kmalu umrl.

Iz Ljubljane

— 1. Maša zadušnica za go. Marico Debelakovo. Jutri ob 8. bo v franciskanski cerkvi maša zadušnica za gospo Marico Debelakovo ob 10letnici njene smrti. Klub Primorsk prosti svoje članice ter častilice in častilce pokojne gospe, naj se udeležijo maše zadušnice in počaste tako pokojničnišni spomin.

— 1. Zahvala. Klub Primorsk se iskreno zahvaljuje vsem, ki so kakorkoli pripomogli, da je naša elitna »Črno-bela reduta« tako lepo uspela. Zahvaljuje se zlasti vsem našim odličnikom, zastopnikom oblastev in konzulatom, ki so s svojjo navzočnostjo počastili našo prirediteljo. Da so bili vsi zadovoljni je jamčilo njih sijajno razpoloženje, ki je trajalo ves večer. Posebno hvaležni bodo vsem naši dijaki in sirote, ki jih bomo mogli sedaj podpirati. Ker se ne moremo vsakemu posebej naznaniti darovalcu zahvaliti, naj velja ta naša zahvala vsem, zlasti tudi damam častnega pripravljalnega komiteja, ki so bile zelo naklonjene naši stvari. Prosimo vse, da nam to svojo naklonjenost ohranijo tudi v bodoče! Odbor. 72—n

— 1. Drevi umetno drsanje na Iliriji! Ker se je vreme nenadno spremenilo in vse kaže, da bo nastopil jug, bodo najbrž mora li napovedano državno prvenstvo v umetnem drsanju, določeno za soboto in nedeljo, na drsalšču SK Ilirije pod Cerkovnim gradom, prirediti v Planici. Zaradi tega priredi SK Ilirija že drevi ob 20. na svojem drsalšču nastop vseh tekmovalcev za državno prvenstvo z dvojico dr. Schwab in Palmetova na čelu, tekmovalci pa bodo tudi vsi ostali. Občinstvo vabimo, da si ogleda zanimivo produkcijo, ki bo prava revija naših drsalcev, ki od leta do leta bolj napredujejo in se tudi že uveljavljajo v tujini.

— 1. Naš kmetovalec ima med letom gotove praznike, ki so nekaki mejniki dela, torej nekaki uvodi in zaključki. Konec letnega dela in pričetek zime praznuje z veseljem martinovanjem, ko si privoščijo tolsto gos in pokuša novo vino. Pustno veselje mu je pa zaključek dolge zime, kajti po pustu ga pričakuje že delo v vinogradu in sadonosniku. Tedaj si privoščijo veselo zabavo, katero so nekajkrat krasile bogate domače pojedine. Kurent jih je zabaval dolgo v noč, da so pozabili na dolgočasno zimo. Prav radi tega je potrebno, da se tu di Vi udeležite. Kurentove veselje noči in boste lažje pričakovali prihod pomladi. Zato vsi na pustno soboto, 18. februarja na Tabor. 70—n

— 1. Podutiška cesta iz Dravelj proti Pod utiki je bila svoj čas pod domačo občinsko upravo vedno primerno urejevana in na zimo pred našim navadno nasuto s trdim kamenjem, da je bila spomlad spet gladka in napeta. Cesta, ki je sedaj na skrajni periferiji mestne občine, je zelo prometna tudi v pogledu tovornih voz, saj

2 senzaciji v enem sporedu v KINU MATICI — tel. 21-24!!!

'MODA' 'SONJA HENIE'

Film je novost za Ljubljano — prikazuje najnovejše modne kreacije prvih modnih salonov Pariza in New Yorka — v naravnih barvah. Očaran bo kakor še nikdar »nežni svet«, a tudi naši zvesti možje pridejo na svoj račun — videli bodo najkrasnejše manekenke, kar so jih do sedaj videli na platnu!

(nemški dialog) v svojem poslednjem filmu »POLARNA SVETLOST«. Nenadkriljiva SONJA na ledu. — Film, ki ne potrebuje kričeče reklame! Nabavite si vstopnice v predprodaji! — Predstave ob 16., 19. in 21. uri.

Varšavska citadela!

Veličanstveno filmsko delo o junaški borbi za svobodo Poljske! Priljubljeno po znanem gledališkem komadu »TAM TEN« od Gabriele Zapolske.

Veren prikaz najvzvišenejših ljubezni — ljubezni do domovine!

Lucie Höflich
Werner Hinz
Claire Winter
Viktoria v. Ballasko
PREMIERA DANES ob 16., 19. in 21. uri!
KINO SLOGA — Tel. 27-30

Danes in jutri ob 14.30 po znižanih cenah:
NA BULVARU!
Izvrstna šlagerkomedija, pri kateri se boste nasmejali do solz! Ne zamudite!
— Tel. 27-30

Danes nepreklicno zadnjikrat!
KRIŽ OB POTOKU

Predstave ob 16., 19. in 21. uri. — KINO UNION — tel. 22-21

Jirina Stepančkova,
Viteslav Vejražka,
Mirko Elias

Danes nepreklicno zadnjikrat!
KRIŽ OB POTOKU

Predstave ob 16., 19. in 21. uri. — KINO UNION — tel. 22-21

Jirina Stepančkova,
Viteslav Vejražka,
Mirko Elias

je glavna zveza mesta z naselji pod gozdom do Glinc, zato precej trpi, kar se ji zdaj že zelo pozna, ko so jo pozabili pravčasno nasuti. Zlasti ob slabem vremenu je podutiška cesta pod ljubljansko občino vsa blatna in so prisiljeni po blatu brodit tudi pešci, ki se ne morejo umikati na stranske po močvirnem terenu vodeče steze.

— 1. Ribji trg je v tej zimi vedno dovolj založen z morskim in rečnimi ribami, ker je pač mila zima ter ojašjan ribolov. Izmed morskih rib je bilo danes naprodaj precej malih, cenjenih rib, in sicer poplank in sardel po 12 din, gric pa po 14. Palamide so prodajali po 16 do 20 din kg, basare po 24 din in zlatobrov po 40 din kg. Cene so v splošnem nespremenjene. Med rečnimi je bilo naprodaj največ ščuk kakor navadno. Prodajali so jih po 16 do 18 din kg.

— 1. Poslednji uprizoritvi Haškovega »Dobrega vojaka Švejca« bosta v šentjakobskem gledališču jutri ob 20.15 in v nedeljo 12. t. m. popoldne ob 15.15. Pri jutrišnji predstavi nastopi v naslovni vlogi g. Ambroz Viktor, član viškega sokolskega odra, ki je dosegel s to svojo kreacijo velik uspeh. Pri nedeljski predstavi pa igra Švejca g. Lavrič. Ker je bila tudi poslednja predstava popolnoma razprodana, kupite vstopnice že v predprodaji. Prihodnjo soboto se uprizori prvič otroška igra »Pepekka«, pri kateri nastopijo prvič gojenci šentjakobskega dramskega tečaja, ki ga vodi Polonca Juvanova.

— 1. Kino Matica prinaša od danes dalje zopet novost za Ljubljano. Na sporedu ima film »MODA« izdelan v tehnikoloru, kateri film so do sedaj vsa mesta pozdravila z največjim odobravanjem. Vsako leto izide 4krat — torej za vsak letni čas — film »MODA«, ki prikazuje najmodernejše in najokusnejše modne kreacije iz prvih modnih salonov tako Pariza kakor New Yorka. Kino Matica se trudi p. n. obiskovalcem kar največ mogoče nuditi in zato se uprava ni strašila novih stroškov, samo da v polni meri čim najbolj zadovolji gledalca. Prvi in vsi naslednji »modni film« se bodo predvajali samo v kinu MATICI. Ti filmi bodo prav gotovo vsakogar očarali, posebno se bo divil »nežni svet« — pa tudi naši zvesti možje pridejo na svoj račun — občudovali bodo najkrasnejše manekenke v tem filmu, kar smo jih do sedaj imeli priliko videti na platnu. Kakor vsa druga velika mesta, tako bo prav gotovo tudi Ljubljana vesela tako danes kakor v prihodnje »modnega filma«. Poleg filma »MODA« je na sporedu slavna Sonja Henie v svojem zadnjem filmu »Polarna svetlost«. Družnata SONJA v tem filmu nadkriljuje sama sebe. Njene virtuosne figure in plesne kreacije na ledu, narodni balet Norvežana v fantastični inscenaciji, ljubka melodična glasba in lepa vsebina filma jamčijo za razvedrilo in užitek, tako da bi bilo v resnici prav odveč za ta spored delati kako kričečo reklamo. Nabavite si vstopnice v predprodaji. 486

— 1. Klub koroskih Slovencev vabi na svoj 3. družabni večer, ki bo v soboto 11. t. m. v dvorani Kolodvorske restavracije v Ljubljani. Predava g. dr. Verčon o vprašanju Sredozemlja.

— 1. Teden roditeljskih večerov za Bežigradom. Drevi bo predaval g. Jože Pahor »Obnašanje otrok in vzgoja«. Predavanje bo kakor običajno ob 20. v šolski telodavnici. Vstop prost.

— 1. Za mestne reveže je darovala tvrdka Novak Franjo & Comp. 7.20 m volnenege blaga za moške obleke in 7.20 m volnenege blaga za ženske obleke. Neimenovan dobrotnik je poslal 300 din, a gđ. Melita Stelctova, solarica urušilinskega samostana, je poslala za mestne reveže 50 din. Za zavetišče najbednejših v stari cukrarni je neimenovan dobrotnik podaril 500 din, tvrdka Srečko Kobi d. z. o. z. trgovina z lesom na Izanski cesti, je pa darovala za adaptacijo prenočevalnice in prehranjevalnice v cukrarni za 450 din raznih desk in se tako pridružil že prej objavljenim

dobrotnikom med lesnimi trgovci. Mestno poglavarstvo se vsem dobrotnikom revnih najtopleje zahvaljuje.

— 1. Motosekija Avtomobilskega kluba poziva vse svoje člane, da se udeležijo rednega občnega zborna, ki bo v petek 10. t. m. ob 20. v klubskih prostorih, Kongresni trg 1-1.

— 1. Ljubljanske občinske davštine in pristojbine — plačljive v februarju. Lastnike in upravitelje hiš opozarja mestno poglavarstvo, da dospejo občinske hišne davštine (vodarina, gostiščina, kanalska pristojbina in dr.) za četrto četrtletje proračunskega leta 1938/39 v plačilo najpozneje do 15. februarja t. l. Dalje opozarja mestno poglavarstvo tudi lastnike vozil, zavezanih občinski davštini na vozila, da je dospela občinska davština na vozila za sedanje četrtletje v plačilo celo že 15. januarja. Mestno poglavarstvo vabi vse davčne zavezance, naj poravnajo svoje orveze čim prej, toda vsaj do 28. februarja, ker bi bilo mestno poglavarstvo po tem roku prisiljeno izterjati davčne zaostanke prisilno ter pri tem zaračunati zamudnikom 6% zamudne obresti in oprimajevane ter rubežne stroške.

— 1. Vse cenjene naročnike, ki nimajo poravnane na ožnino, obveščamo, da jim

bomo morali s posegelkom 13. t. m. list ustavit. Uprava »Slov. Naroda«.

— 1. Nagradni ples. volitev kraljice, šaljiva pošta 12. t. m. gostilna Martinc, Zg. Siska. 62-n

— 1. Pod voz je padel. 23letnemu hlapcu Francetu Mostarju zaposlenemu pri trgovcu Ogrinu na Laverci, so se včeraj na Smartinski cesti splašili konji. Mostar je skušal konje zadržati z vajeti, pri tem pa je padel pod voz, ki je šel čezenj. Obležal na tleh nezavestno s hudimi poškodbami po životu, po rokah in na glavi. Ponj so prišli reševalci, ki so ga prepeljali na kirurški oddelk bolnice.

— 1. Tatvine v mestu. Trgovka Darinka Udovič je prijavila, da ji je neznan zlikovec ukradel iz stanovanja na Erjavčevi cesti 1. zlat damsko zapestno urvo ovalne oblike, zlat ženski prstan z rubinom, zlat prstan z dvema modrina kamnoma, zlato zapestnico v obliki obroča in pozlačeno ovrtno veržico, v skupni vrednosti 1100 din. Iz trgovine Krašnja v Franciškanski ulici je odnesel tat 3500 din vredno kožo srebrne listice s temnosivo svileno podlogo. — Tereziji Hribarjevi stanujoči v podzemlju hiše št. 1 v Vrhnovevi ulici, pa je nekdo ukradel 500 din.

Obupal je in skočil v Savo

Pojasnjena usoda 70 letnega užitkarja Martina Molana iz Bukoška pri Brežicah

Brežice, 9. februarja

Poročali smo že, da je lani sredi decembra brez sledu izginil iz Bukoška pri Brežicah 70-letni užitkar Molan Martin st. 14. decembra je v mraku napadel svojega nečaka Molana Martina ml. ter ga je hotel s cepinom pobiti. Udarec je nečak srečno prestregel z roko, potem pa ga je stric z obema rokama zgrabil za vrat ter močno davil, čes: »Danes pa moraš biti hin«. Molan Martin ml. se je stricu sprtno izvil in pričel klicati sosede in ženo na pomoč. Ko se je na pragu oglašila njegova žena, je stric izginil v temo. Pri Molanovih je zadnje čase vladalo silno razburjenje. Zmerjanje in pretapanje je bilo skoro na dnevnem redu, kajti stric je črtil svojega nečaka in njegovo ženo, ker je bil mnenja, da sta onadva kriva, da ga ne mara poročiti vdova Levakova iz vasi. Po opisanim spopadu, ko je stric izginil v temo, ni bilo več duha ne sluha o njem, dasiravno je bila uvedena najstrožja preiskava po tuk. orožnikih.

O zagonetni usodi Molana Martina st. se je v domači in sosednih vseh mnogo govorilo in ugibalo. Nekateri so menili, da je bil star zavratno umorjen, nato pa je bil umor sprtno zakrit, da leži mrtev med gnojem v lastnem vinogradu v Piščah, da si je sam končal življenje in podobno.

Pred dnevi pa je prispela od zagrebške policije vest, da so videli blizu Zagreba ribič plavati po Savi nekaj temnega. Ko so pa hoteli dotično stvar ujeti, misleč, da je hlopd, so na veliko začudenje ugotovili, da plava po vodi že močno razpadlo truplo močno razvitega starega moža. Truplo so naložili na čoln in ga odpeljali v mrtvašnico v Stenjevec pri Zagrebu. Na to obvestilo je bil odposlan od tuk. žand. stanice orožnik in pa Molan Martin ml. v svrhu ugotovitve identitete. Takoj po poročilu zagrebške policije se je namreč domnevalo, da gre za Molana Martina st. Ko sta orožnik in Molan ml. prispela v mrtvašnico v Stenjevec, je po pregledu utopljena, njegovih škornjev in obleke Mo-

lan ml. spoznal in utopljenu svojega strica Molana Martina st.

Po naknadnih poizvedbah se je ugotovilo, da je neki dočko našel lani sredi decembra v Brežicah ob Savi ob plotu viselj rjav klobuk z zelenim trakom in okovano palico. Dalje, da je bil Molan Martin st. pred tuk. sodiščem ob koncu novembra 1938 obsojen na zaporno kazen pogojno za dobo dveh let, ker je imel z nečakom dejanske spopade. Stari je menil, da je razumeti pogojno obsodbo tako, da je za dve leti izgubil častne pravice. Neposredno po tej sodbi je Molan st. tožil svoji sestri ves potrd, da je sedaj vsemu kraj, da ne bo mogel več zasledovati sodno svojega nečaka radi dajatev užitka itd., ker da je izgubil častne pravice in da bo končal svoje burno življenje v valovih Save. Prav v tem smislu se je izražal tudi napram nekemu sosedu in torej skoro ni dvoma, da gre za samomor obupanega moža in ne za umor iz koristljuba.

Iz Brežic

— Gostovanje sokolskega gledališča Trbovlje. V soboto, 11. t. m. ob 20. vprizori sokolsko gledališče Trbovlje v dvorani Narodnega doma v Brežicah veselejšo »Zadrega nad zadregov«. Po igri se bo vršil družabni večer s šaljivimi nastopi ter petjem in plesom. Šaljive prizore izvajajo priznani komiki trbovlskega gledališča. Pevske točke pa izvajajo po vsej Sloveniji znani »Vokalni jazz« iz Trbovelj. Zaradi obširnega programa bo začetek točno ob 8. uri zvečer. Za družabni večer ni vstopnine, dočim za igro občajna. Vabljeni vsi, ker bo zabave in smeha dovolj!

— Krajevna organizacija legije koroskih borcev v Brežicah bo imela v nedeljo, 19. t. m. ob 1/10. uri dopoldne v prostorih Narodnega doma v Brežicah svoj ustanovni občni zbor.

Darujte za »Zvončkov« sklad

MALI OGLASI

Beseda 50 par. davek posebej. Predkri izjave beseda Din 1.— davek posebej

Za pismene odgovore glede malih oglasov je treba priložiti znamko. — Popustov za male oglase ne priznamo.

SLUŽBE

Beseda 50 par. davek posebej
Najmanjši znesek 8 Din

Kletarja strokovnjaka sprejme vinská trgovina na debelo v Beogradu. Mesto stalno, nagrada po dogovoru. Ponudbe pod šifro »Samostalni stručnjak 1907« na Propagando, Beograd, poš. pret. 409. 479

FREZER
damski in moški, zelo dober delavec, išče nameščenje za takoj ali pozneje. Ponudbe na: Frizer pri Jilgu, Slov. Bistrica. 478

BRIVSKI POMOČNIK
mislj, dobra moč, išče službe, najraje v Ljubljani ali okolici. Ponudbe na: Epihki Alojzij, pri Treun Fritz, Dravograd 51. 487

DEKLE

za vse hišne in domače posle, razen kuhe, išče mala rodbina štirih članov, mesečna plača din 200, stanovanje in hrana. — Potni stroški do Požarevca vrnjeni. Prednost imajo poštena dekleta, ki so teh poslov že večja. — Ponudbe na naslov: Dragan Djordjevič, advokat — Požarevac. 489

DOBRE SIVILJE
za moško perilo sprejme Pirnat, Tyrševa c. 18. 490

PRODAM

Beseda 50 par. davek posebej.
Najmanjši znesek 8 Din

PRODAM LOKAL
za točilnico, gostilno ali nočni lokal. Najlepše mesto v Zagrebu. — Vprašati: Zagreb, Elit Bufet, Zrinjevac. 480

RADIO

aparat znamke »Telefunken« 5-cvni, z elektromagnetnim zvočnikom, dobro ohranjen — prodam za 1000 Din. A. Kožuh, Zidani most. 488

DOPISI

Beseda 50 par. davek posebej.
Najmanjši znesek 8 Din

POT DO SREČE
knjigo in ostale informacije dobite zastoj, ako se obrnete na poznanega psihografologa Karmaha, Zalec. 13.T

MALI OGLASI

»Slovenskem Narodu« imajo siguren uspeh!
Beseda 0.50 par.

RAZNO

Beseda 50 par. davek posebej.
Najmanjši znesek 8 Din

MEDARNA

Prva specialna trgovina za med, Ljubljana, Zidovska ul. 6. nudi prvovrsten sortiran cvetlični med lastnega pridelka in od najizkušenejših čebelarjev po najnižji ceni. Na debelo in na drobno. 12.T

KLISEJE

END IN VECBARVNE
Jugografika
SV. PELENA NASIP, ST. 23

Makulaturni papir

proda

uprava »Slovenskega Naroda«
Ljubljana, Knaflijeva ulica šte. 5

Kaj dela in hoče sodobna šola

Predavanje učitelja Miroslava Zora v okviru tedna roditeljskih večerov na bežigradski poskusni šoli

Ljubljana, 9. februarja

V okviru tedna roditeljskih večerov, ki jih prireja šolsko upraviteljstvo bežigradske poskusne šole, je sredi številnemu občinstvu predaval učitelj te šole g. Miroslav Zor o načelih vzgoje in pouka v šoli. Ustavil se je zlasti pri pojmu obrazložitvi načel, po katerih delujejo sodobne, tako imenovane poskusne šole. Naj v krajšem izvlečku posnamemo iz tega preglednega in ne preveč v podrobnosti segajočega predavanja odgovor na toliko vprašanja, ki si jih ob podobnih poskusnih šolah dandanes zastavljajo malo in slabo poučeni starši naše šolske dece.

Kakor vse novotarje, tako sprejemamo z zaskrbljenostjo tudi novodobna gesla in načela v šolstvu. Ob naglem napredku življenja — kulture, civilizacije in posebno tehnike, govorimo upravičeno, da je danes življenje dosti hitreje kakor nekdaj. Razvoj se stalno giblje in pomika v neznanu bodočnost. Kar zaostaja v svojem razvoju, postaja za družbo bolj škodljivo kakor koristno. In kakor je vse podvrženo splošnemu gibanju in harmoničnemu spreminjanju, tako je temu podvržena tudi šola. Zato prav za prav ne moremo govoriti ne o »starici ali »novici, ampak samo o sodobni šoli. Seveda vzgoja v sodobni šoli v vseh svojih oblikah in področjih ni zmerom res sodobna, ampak le v stopnjah sledi razvoju. Tudi naše šole ne morejo vedno korakati z ostalim razvojem. Krivda je delno na oblastih in delno na učitelstvu, kjer pa je vsaj nekaj pogovora za hitrejši razvoj šole, tam kreneta vzgoja in pouk kaj hitro v sodobnejšo smer.

SODOBNE ŠOLE V JUGOSLAVIJI

Tudi pri nas se je že zgodaj pojavila privatna iniciativa, ki je takoj po vojni in tudi že prej stremela po napredku. Z uradne strani pa je bil korak naprej storjen šele pred leti, ko je bila ustanovljena tako imenovana ogledna ali kakor pravimo pri nas, poskusna šola v Beogradu, in naposled lani pri nas za Bežigradom. Drugod so sledile ustanovitve šole po nekaj letih, ko se je izkazalo, da so načela, po katerih so na bežigradski šoli delali zdrava in pravilna. Načela teh šol pa niso tako zelo nova. Pedagoški delavci so jih neuradno že davno preizkušali in preizkusili in jih šele po preizkusni dobi uvedli v »poskusne šole«. Pedagoški s teh šol hočejo pokazati javnosti in učitelstvu, kako lepi uspehi se daje doseči s sodobnimi metodami, ki so edine upravičene v današnjih časih. Svojih metod in načel ne skrivajo — njih delo na šoli stoji pod hudo javno in stanovsko kontrolo.

Katera in kakšna pa so ta načela? Če na splošno govorimo o vzgojnih načelih, se pojavi cela kopica vprašanj.

SVOBODA DELOVNEGA NAČINA

Na vsa ta vprašanja daje odgovor načelo nezveznosti, načelo večje ali manjše nezveznosti, načelo večje ali manjše svobode učiteljevega in učenčevega delovnega načina. Kaj razumemo pod tem? V prejšnjih dobah so vzgojitelji in seveda šolski oblastniki natančno predpisovali metode vzgojnega in učnega dela. Vsako drugačno postopanje je bilo strogo prepovedano. Nihče pa se ni vpraševal po številu učencev v razredu, po njihovih starših, po njih načinu življenja, po tem, kaj jim bo v življenju najbolj koristilo, kakšne so krajevne potrebe. Učne metode, učni načrt in urnik so bili predpisani za vse šole enako, za velemestne in za šole v zakotnih vasih. Taki predpisi so seveda želi mrzno do šole in učitelja, iz učencev pa delali stroje brez lastne volje in znanja. Načelo nezveznosti, delovne svobode, ki nikakor ne pomeni anarhije, pa daje učitelju in učenču možnost, da prilagodita potrebam svoje delo, katerega ne bi bilo mogoče uspešno opraviti po točno izdelani šabloni. Pouk in delo v šoli sta gibljiva kakor življenje samo, zato je načelo nezveznosti eno izmed glavnih in mu je treba prilagoditi vsa ostala.

PRIRODNOST V VZGOJI IN POUKU

Drugo načelo, načelo prirodnosti, zahteva odstranitev vse izumetničenosti, neprilagodnosti in prisiljenosti iz vzgoje in pouka. V šoli otrok ne sme živeti življenja, ki s pravih življenjem nima nobene zveze, snov in vzgojno delo morata biti vzeta iz resničnega življenja, seveda prilagojena otrokovi duševni in telesni razvojni stopnji, tako da jo bo otrok razumel in znal uporabljati. Učitelj, ki hoče vzgajati in poučevati prirodno, pa ne sme upoštevati le

tako imenovanih naravnih ali bioloških zakonov, in kulturne, temveč tudi socialno prirodnost. Otroka ne moremo izolirati iz človeške družbe, zato pa tudi nobene učne snovi ne moremo iztrgati iz celotnega dogajanja, s katerim je na vseh straneh po tisočih nitkah zvezana. Iztrgana bi izgubila ves svoj smisel, s tem pa tudi svojo vzgojno moč. S tem pa, da otroku vse življenjsko približamo, mu nikakor nečemo napraviti življenja prelahkega. Nasprotno: doseči hočemo, da se bo z lastnim delom in trudom vračal v svoje socialno poslanstvo. S tem pa že naletimo na tretje načelo, načelo aktivnosti.

LASTNO DELO POD VODSTVOM IZKUŠENEGA UČITELJA

Delovna šola ali delovni pouk, ki sta bili zelo napačno tolmačeni gesli, eta krčili pot sodobnejšim načelom današnje šole. Delovna šola izhaja iz izkušnje, da si najbolj zapomnimo to, kar smo si z lastnim trudom pridobili. To spoznanje je na mah spremenilo vsebino delovne šole. Lastno delo, pa naj bo z rokami ali z glavjo, se je pojavilo pri vseh predmetih in je oplojilo ves pouk in vso vzgojo. Naposled je prineslo sodobno šolo. Načelo aktivnosti, dejavnosti, pomeni lastno otroško delo pod vodstvom bolj izkušenega učitelja. Otroku v vsakem predmetu učitelj snov življenjsko približa in pokaže, kar pa otrok v življenju in naravi vidi, to preizkusi še sam v razredu. Seveda se aktivnost v mnogem prepleta z doživljanjem. Kar doživimo, si bolj zapomnimo kakor to, o čemer le slišimo. Pri tem pa velja načelo, da ne smemo pretiravati: nemožne je tudi nepotrebno je zahtevati, naj otrok vse, česar se nauči, tudi doživi. Mladinoslovje uči, da v nekaterih dobah razvoja otrok že itak rajši in z večjim uspehom poslušaj učiteljevo razlago, kakor pa da bi vse sam preskušal in doživljal. Važno je le, da ima otrok tudi smisel za to, kar doživlja, sicer zapademo v izumetničenost in prisiljenost pouka stare šole.

ZIVLJENJE, POUK IN OTROK KOT HARMONICNE CELOTE

Kakor v drugih življenjskih pojavih, tako pomeni načelo celosti ali strnjivosti (globalnosti) prav mnogo tudi v šolstvu. Pouk po tem načelu jemlje kot harmonično celoto življenje, šolo in otroka. Pouk, ki upošteva te celote, je strnjen pouk in obravnava posamezne izseke iz življenja, kompleks za kompleksom. Vsaki stroki je odkazano mesto po njeni važnosti. Točno loči stvari same od pomožnih sredstev. (Ne pišemo zaradi pisanja, temveč da lahko nekaj komu sporočimo itd.) Strnjeni pouk se zaradi tega deli v dvojce: na obravnavanje celotnega življenja in na vajo s sredstvi, ki so nam za življenje potrebna. Celotnost dela se zrcali tudi v tem, da loči bistveno od nebitnega in poudarja medsebojno povezanost posameznih pojavov in stvari. Tako gledanje daje otroku primerno raz-

daljo za pridobitev potrebnega razgleda na življenje in ga varuje pred malenkostnostjo in dlakocepstvom.

ENKRATNOST POEDINCA IN KOLEKTIVIZACIJA

Upoštevanje celosti otroka pa nas uči načela individualizacije, upoštevanja otroka kot enkratnega poedinca. Pri upoštevanju individualnosti načela pa moramo imeti pred očmi organsko pojmovanje poedinca, ki ni sam sobi smoter, ampak je njegov smoter in pomen le v tem, koliko more vrniti družbi tistega, kar je od nje prejel. Velike važnosti je za vso človeško družbo, kakšni so njegovi posamezni člani, to pa poudarja važnost čim večje izobraženosti posameznika in s tem važnosti njegovega pouka. Pouk se mora obrabati na različne posameznike, vzgoja pa je mogoča le v medsebojnem stiku posameznikov, torej v družbi kot celoti. Načelo individualnosti narekuje torej, da moramo posvečati večjo pažnjo posameznikom. Zato v razredu ne sme biti preveč učencev, ki bi sicer brez lastne krivde zaostajali. Individualizacija pa na videz nasprotuje načelu kolektivizacije, upoštevanju družbe. Današnja šola upošteva tudi to načelo in sicer s tem, da uvaja samoupravo, samovlado, ustanavlja šolska društva in podobno. Tudi pritegnitev učencev k izdelavi učnih načrtov spada k vzgoji v smeri kolektivizacije.

IZHODISCE IZ DOMACIJE

Načelo kolektivizacije pa je nujno povezano z načelom domorodnosti. Domača tla in ljudje, ki bivajo na njih, so v zelo tesnem odnosu. Zato je nujno, da imata ves pouk in vsa vzgoja svoje izhodišče v domačiji, ki je otroku najbolj znana in iz primerjave z njo spoznava in meri odrasel človek prav tako kakor otrok otrok kraje, ljudi in dogodke. Načelo domorodnosti zahteva tudi, da mora ljudska šola ustrezati krajevnim razmeram, učni načrti pa morajo biti v podrobnostih njim prilagojeni.

VEDRINA V SOLI

Na kraju se je predavatelj dotaknil še enega načela, namreč veselosti. Černost je ovira v življenju, veselost pa je gonilna sila. To spoznanje je rodilo vzgojno načelo veselja. Pouk je mnogo uspešnejši, če je vesel. Razmerje med učiteljem in učencem v sodobni organski šoli ni zgrajeno na nenihi avtoriteti, ampak na spoštovanju, ljubezni in zaupanju. Učitelj ne sme biti otroku nedosegljiva oseba, temveč starejši tovariš, ki se udeležuje vsega otrokovega življenja in na katerega se kot na bolj izkušenega zaupljivo obrača za nasvet ali pomoč, ko sam česa ne zmore. Tako šola je šola vedrine, veselega, sproščenega smeha, zanimanja, navdušenega dela učencev in učiteljev, vendar pa tudi šola resnega dela, ko je to potrebno. Tako šola pa je obenem šola uspeha, sodobna šola, kakršne si želimo.

Za svoja izvajanja je žel predavatelj toplotno priznanje.

V dobo toplejšega vremena stopamo

Kaj so dognali ruski vremenoslovci v 18 letih svojih opazovanj

Celih 18 let so ruski meteorologi proučevali podnebje in kolebanje toplote na daljnem severu in končno so prišli do zaključka, da se obetajo toplejša zima in poletja okrog obeh tečajev. Ruski meteorologi domnevajo, da se bliža zemlji doba toplejšega vremena. To njihovo domnevo potrjujejo razni zanimivi pojavi. Eden glavnih je ta, da se je pomikala meja nagrmadenega ledu v zadnjih 20 letih leto za leto v Barentsovem morju proti severu. Leto 1900. se je skrčila ledena površina tega morja čez poletje za 20%. Razine ekspedicijske so tudi opazile, da so se v toplejših vodah živeče ribe preselile daleč proti severu, kjer jih še nikoli niso videli. Obseg ledenih polj v Barentsovem morju so ugotovile v zadnjih letih mnoge ruske trgovske ladje, vozeče iz Murmanska na Spitzberga ali nazaj.

Vse te izjemne pojave so meteorologi do zadnjega pripisovali izpremenjenemu toku toplega Zalivskega toka, o katerem so domnevali, da je krenil bolj proti severu. Toda ruski učenjaki se bolj nagibajo k naziranju, da postaja na vsej zemlji topleje. Teorija o Zalivskem toku ni zmagala, zato je postala toplejša voda v Paffinovem zalivu ali v Beringovi ožini. Malo je tudi verjetno, da bi nam mogel Zalivski tok, tudi če bi ubiral bolj proti severu pomagati, kot, pojasniti to, da zamrzujejo v severni Sibiriji reke pozneje in da začne pokati na njih led prej kakor je bilo to pred 20 leti. Zalivski tok nam tudi ne more pojasniti, zakaj se je meja od ledene dobe zamrznjenih spodnjih plasti zemlje znatno pomaknila v Sibiriji proti severu, v mestu Mezinu je zdaj 60 km severneje, kakor je bila pred 100 leti. Končno so pa opazovali podobne pojave glede izpremembe temperature tudi na južni poltli.

Naše pokolenje živi v dobi zanimivih izprememb skoraj po vsem svetu, piše član svezske akademije znanosti prof. L. Berg. Teh velikih izprememb gotovo ne moremo pojasniti z izpremembami v Zalivskem toku, čeprav ni dvoma, da doprinese tudi ta morski tok svoj delež k toplejšemu podnebnju. Da se led okrog severnega tečaja postopno tali, dokazujejo tudi rekordne vo-

lne ruskih ledolomilcev proti severu do Sibirije, kamor ni prodra še nobena ladja. Ledolomilec »Sadkov« je dosegel leta 1935 v severnem Karskem morju 82° 42' severne širine kar je absoluten rekord vseh časov za prosto plovo ladje. V začetku našega stoletja se ni mogel ledolomilec prebiti niti skoz ledena polja južnega Karskega morja. Lani je prodrl ledolomilec »Jermak« tja do Lapjeve Zemlje in vrnil se je šele ko je prekosil »Sadkov« rekord za 24 morskih milj proti severu.

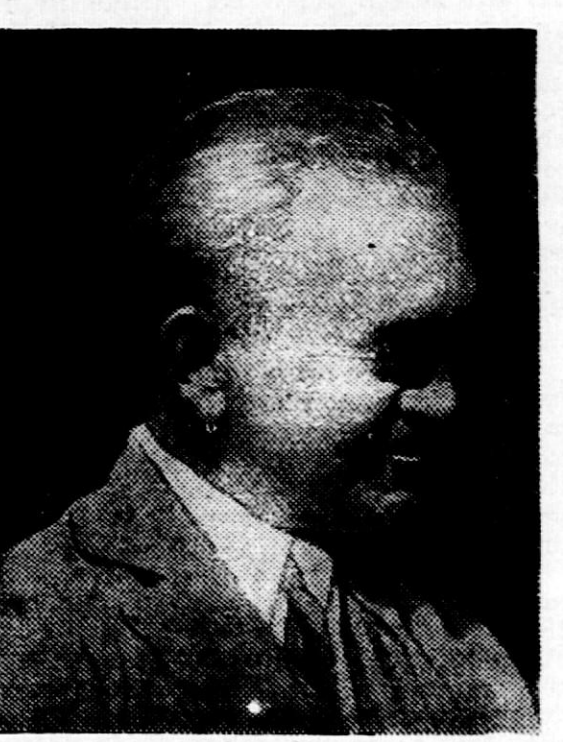
Led se tali tudi okrog obeh tečajev, obenem se pa pomikajo ledeniki proti zmernejšemu pasu. To se je pokazalo zlasti med plovo Papaninove skupine na ledeni gori. Člani Papaninove skupine so ugotovili med svojo vožnjo na ledeni gori od severnega tečaja do Grenlandskega morja, da zanaša led od severa dvakrat hitreje kakor so skle-

pali po prejšnjih opazovanjih. A poskusne barve, vržene v Karsko morje za proučevanje arktičnih morskih tokov, so tudi pokazale, da je premikanje proti Grönlandiji in Islandu dvakrat ali celo trikrat hitreje kakor so ga opazovale ekspedicije pred desetletji. Postopno tavanje ledenih polj na severu daje poznavalcu arktide prof. Vajsu pobudo za trditev, da bo zanašalo ledolomilec »Sedov« ukljenjen in gnan z ledenimi gorami vzporedno s potjo Nansenovega hrama samo bolj severno, mnogo hitreje in da pride čez arktični ocean v dveh letih Nansenova ladja »Fram« je rabila za to pot polna tri leta. Prof. Vajsa domneva, da bo dosegel »Sedov«, ki je zamrznil pred letom dni severno od Novosibirskih otokov, proti koncu tekočega leta Grönlandsko morje v istem toku, ki je zanesel h Grönlandiji Papaninovo skupino.

Grda nehvaležnost Toma Mooneya

Ločiti se hoče od svoje žene, čeprav mu je pomagala priti iz ječe

Nedavno je bil izpuščen iz ameriške kaznilnice bivši vodja ameriške delavske stranke v San Franciscu Tom Mooney. O njegovih težki usodi smo že obširneje poročali. Leta 1917 je bil obtožen organiziranega bombnega atentata in čeprav je bilo jasno, da ni kriv, so ga obsodili na smrt, pozneje pa pomislili na dosmrtno ječo. Presedel je po nedolžnem v ječi 22 let in zaman so bili vsi protesti ameriške javnosti.



Zdaj pa prihaja iz Amerike presenetljiva vest, da se hoče ta mož, ki je njegova

usoda zbudila toliko sočutja po vsem svetu, in ki so se potegovali zanj dolga leta razne lige človeških pravic, pa tudi mnogi ugledni možje v Evropi in Ameriki, zdaj po tolikih letih trpljenja ločiti od svoje žene Rene. Njegova žena je stara zdaj 61 let, on pa 56 let. Preden se je poročila, je bila učiteljica glasbe in od svojih 15 let se je preživljala sama. Ko s'a se z Mooneyem vzela, je nehala poučevati, toda kmalu po njegovi aretaciji se je morala zopet posvetiti svojemu poklicu, ker bi se sicer ne bila mogla preživljati. In ne samo to, vse kar je zaslužila odnosa si odtrgala od ust, je žrtvovala, da bi rešila svojega moža iz ječe.

Nekemu ameriškem novinarju je izjavila: Po vsem tem, kar sem storila zanj, me ne more zavreči. Dolga leta sem sanjala, kako bova začela skromno novo življenje, ko se vrne iz ječe, ko bova srečno preživela skupaj jesen najinega življenja. Zdaj, ko je prišel končno iz ječe, je pa na vse pozabil. Saj me vendar ne more dožiti, da sem ga zapustila po vsem tem, kar sem storila zanj. Vedite, da je Tom v svojem srcu diktator.

Govori se, da zahteva Mooney ločitve zakona zato, ker po dolgih letih življenja v ječi baže ne more več živeti s svojo ženo. Mož stanuje zdaj v nekem hotelu v San Franciscu in na vprašanje, zakaj se hoče ločiti od svoje žene, je odgovoril: Zadeva ločitve mojega zakona se ne tiče samo mene in moje žene, temveč tudi mojega sotrpna Billinsa. To je vse, kar je povedal. Pri tem je bil jasen njegov namen, naj bi si ljudje razlagali te besede kakor hočejo.

Berač z milijonskim premoženjem

V sirotišnici v Brailli v Rumuniji je umrl oni dan berač Demeter Ionescu Gion, star 78 let. Pokojni je bil svojčas trgovec z žitom, pa je prišel po čudnih potih na beraško palico in zadnja desetletja je bil navezan na javno dobrodelnost. Ljudje so bili prepričani, da je siromak in so ga radi podpirali. Po njegovi smrti so pa našli med njegovo skromno zapuščino oporoko. Uprava sirotišnice je jo odprla, da zadosti formalnosti. Nihče seveda ni mislil, da bi mogel berač kaj zapustiti. Toda mož je bil pripravil svojemu zadnjemu domu prijetno presenečenje. Zapustil je namreč premoženje v vrednosti 3 milijonov lejev.

Ionescu je izgubil pred leti ob neki katastrofi ženo in edino hčerko. Ta udarec ga je tako potrl, da se je nehal zanimati za trgovino in sploh za vse, kar se je godilo okrog njega. Živel je kot siromak. Podpiral so ga prijatelji in dobrodelne ustanove. Zadnjih 8 let je pa preživel v sirotišnici. Niti njegovi sorodniki niso vedeli, da ima milijonsko premoženje, čeprav si nikoli niso znali pojasniti, kaj se je zgodilo z njegovim imetjem. Njegovi oporoki so seveda ugovarjali, ker jim diše milijoni.

S smetano proti gladovni stavki

Stiri tisoč jelnikov v kaznilnici San Quentin, iz katere je bil nedavno po 22 letih izpuščen znani vodja kalifornijskih delavcev Tom Mooney, je napovedalo gladovno stavko. Tako splošen pokret in tak uporniški duh je nevaren celo za kaznilnico, čeprav vladajo tam vse drugačni zakoni, kakor izven nje. Človek bi mislil, da bo uprave kaznilnice v katerem primeru izgubila glavo. To se pa ni zgodilo. Nasprotno, uprava je prišla na zelo originalno misel, kako streti gladovno stavko. Izja-

vila je, da nima vzroka, niti namena nastopiti proti upornim jelnikom s silo, dokler so mirni in dokler gladujejo. Pač pa jim je izjemoma postregla z dobro kavo in s stoiceno smetano.

Jelniki ki so gladovali že tri dni, seveda niso mogli premagati izkušnje. Kdo bi odklonil dobro kavo in sladko smetano, zlasti še če je lačen. Od 4000 gladujočih jelnikov se jih je premagalo samo 1500, vsi drugi so pa segli po sladkem priboljšku. Na dvorišču kaznilnice se je vnel potem hud besedni boj med trmasti in omilni, ki so se dali premamiti s sladko smetano. Toda organizirana stavka je bila zlomljena. Nastala je bila v znak protesta, ker so jelniki po svojem mnenju prebogosto dobivali zmrzjeno meso.

Iz Vrhpolja pri Moravčah

Prijeli so thotapca s saharinom. Thotapci s saharinom so se pojavili tudi v naših krajih. Naše varnostne oblasti so pazile na sumljive ljudi in uspehi ni izostal. Po desetih dneh so slednjič doznali po neki domačinki, da je thotapec nekje v vas. Šli so v omenjeno hišo, kjer so našli 26 škatlic saharina. Thotapca so uklenili in odgnali v Moravče. Ko so ga gnali mimo gasilskega doma, je pod pretrvezo, da ga zebe, hotel ognariti si suknič, skušal pobegniti, kar pa se mu ni posrečilo. Odgnali so ga na sresko sočlišce na Brdo, kjer bo dobil zasluženo plačilo.

Gasilski dom se gradi. Lansko leto so našli gasilci v surovem dograditvi novi gasilski dom, ki stoji poleg ljudske šole. Že dosegaj stane dom okoli 50.000 din. Z delom pa se bo nadaljevalo, čim bo ugodno vreme. Otvoritev doma, združena z veliko veselico, bo meseca junija ali julija. Na zadnjem občnem zboru je bil izvoljen za poveljnika Kokaalj Franc, ker je položil izpit na zajedniškem tečaju v Ljubljani. Tajniške funkcije pa je prevzel šolski upravitelj g. Janez Perko.

Nicholas Silveri

Hiša groze

roman

Potem se je pa njegov pogled naglo obrnil k oblakom, ki jih je gnal veter po nebu. Trami, na katerih je stal, so mu namreč naenkrat izgинili pod nogami. Strmoglavil je v globino.

XIII.

Golo naključje je hotelo, da je spravil žepno svetilko in samokres v žep sukničja, ko je stopil na mostiček. Ob padcu se je zavalil na stran in posrečilo se mu je z obema rokama vsaj za trenutek oprjeti se krajnih tramov, ki so bili trdni. Držal se je samo nekaj sekund, kajti potem ga je potegnila doli lastna teža. S tem, da se je bil oprjel tramov, ga je pa močno vrglo v stran k enemu izmed dolgih težkih tramov, podpirajočih mostiček. Udaril se je tako v glavo, da si je odrkl kožo na čelu in da mu je jela po obrazu teči kri. Toda objel je tram z obema rokama in od tod ni bilo težko povzpeti se do žleba, pritrjenega na pročelju doma. Toda plezanje po žlebu je bilo zelo naporno. Cable ni bil nikoli posebno močan, zaj sta ga pa omamila še močan udarec po glavi in misel na bližajočo se smrt. Zato so ga zadnji ostanki moči

20 kmalu zapustili in vse njegovo telo je obšla slabost

Pogledal je doli. Mostiček je bil visoko nad njim, toda zemlja je bila še dalje. Ves obupan se je spuščal po žlebu, toda obup mu ni vlivlalo moči. ki bi jih bile njegove mišice tako potrebovale. Hotel se je prijeti malo dalje spodaj, roka mu je pa spodrsnila in Cable je strmoglavil na tla. Začutil je močan udarec, toda ne tako močnega, kakor je pričakoval, kajti travnik tik ob hiši je nekoliko visel. Prekotaili se je nekajkrat, potem je pa obležal na hrbtu v veliki mlaki, ki mu je tako zmočila obleko; toda imela je tudi to dobro posledico, da mu je takoj vrnila zavest.

Ko je pogledal gori, je opazil glavo in ramena na mostičku stoječega moža, cigar postava je bila ostro začrtana na nočnem nebu. Tisti hip je John Cable čutil, da je povsem izžrpan. Toda njegovi možgani so delovali jasno in videl je, da so bila tla mostička, ki so se bila udrla, zopet cela kakor v trenutku, ko je stopil na nje. Mož tam zgoraj je izgинil. Bil je gotovo zadovolen ob pogledu na telo svoje žrtve, ležeče prav tam, kamor naj bi padlo po padcu z mostička. Toda zdaj, ko je John Cable zbiral moči, da bi vstal, se je mož znova pojavil in tedaj mu je padlo nekaj iz rok ter padlo v vodo nekaj centimetrov od Cableove glave. Bila je velika srešna opeka iztrgana iz strehe. Senca zgoraj je znova izgинila. Mož je bil gotovo prepričan, da je žrtev na tleh zdaj mrtva. Cable je zbral vse sile, da je vstal. Bil je ves blaten

in premočen in čutil je, kako mu kri s čela curi po obrazu.

Izprememba

Namestu strahu ga je obšla zdaj divja jeza. Stekel je okrog doma. Po stopnicah k večnim vratom je odhitel enako tiho kakor hitro. Bližnja vrata so se odprla, ko je pritisnil na kljuko. Znova je stal v veliki temni veži.

Toda kako se je bil izpremenil John Cable, stoječ zdaj tu v temi! Čeprav je bil pobit, da je krivavel, se ni prav nič bal. Odhitel je skozi vežo in rašel vrata v knjižnico po pramenu svetlobe pod njimi. Potem je pa skočil k stopnicam in legel na tla. Nad seboj na stopnišču je namreč zaslišal težke korake doli hitečega moža. Slednjič se je prikazala iz teme senca, ki jo je John Cable komaj spoznal. Mož je prihitel v vežo in bežal, kar so ga nesle noge. John Cable je potegnil iz žepa samokres, da bi ustrelil, toda petelinca se ni ganil. Samokres se mu je bil najbrž pri padcu pokvaril.

Ves iz sebe od jeze je skočil za senco brez orožja, toda v tistem trenutku je v svoje presenečenje opazil, da se je bežeči mož ustavlil pri vratih v knjižnico in jih odprl. In v motni svetlobi z do-gorevajočega ognjišča se je prikazala znana postava Guya Lucasa.

Johna Cable je to tako presenetilo, da je stal nekaj časa kakor vkopan. Potem je pa skočil k vratom in prisluhnil. — Elsa, — je slišal Lucasov klic, — za božjo

voljo, kaj se je zgodilo? Zvezana in z robcem v ustih? Kako je prišel ta vrag od tod?

— Ko si odšel, — je odgovorilo dekle s slabim glasom, — je odprl nekdo vrata in se mi približal od zadaj. Zgrabil me je, me zvezal, mi zavezal oči, zamašil usta in iztrgal samokres iz roke. Potem sem čutila, kako mi sega v žep, kjer sem imela rubine. Colfaxovi rubini so izgинili!

Guy Lucas je glasno zastokal, toda drug glas, tiho škripanje pada, je povzročilo, da se je Cable obrnil. V začetku ni ničesar videl, ko se je pa do-dobra zagledal v temo, je opazil visoko postavbo, plazečo se po veži, postavbo, sklonjeno, kakor ljudje, ki se žurijo in hodijo po prstih.

Cable je krenil za njo. Lastnemu početju se je zelo čudil. Zdelo se mu je, kakor da se je v starem telesu porodila nova duša. Mož, ki mu je sledil, je bil sicer krepak in Cablov samokres ni deloval, vendar se pa Cable ni prav nič bal.

Bežeči mož je očitvidno zaslišal njegove korake. Preden je prihitel do večnih vrat, se je obrnil — njegova senca se je jasno videla na steklu v vratih.

Cable je slišal, kako je zamolklo zaklel, potem se je pa zasvetilo in mimo advokatovega ušesa je zaživljala krogla. Toda Cable se ni zmenil za samokres, liki razjarjen buldog je planil na svojo žrtev. V skoku je krepko stisnil svoj samokres. Njegov ročaj je padel na glavo moža pri vratih, ki se je opotekel, zadel ob vrata, v katerih se je razbilo steklo in se zgrudil na tla.